

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

EVIDENČNÉ ČÍSLO: 15300/I/2012/2469322346

FINANCOVANIE V RÔZNYCH FÁZACH ŽIVOTNÉHO CYKLU

PODNIKU

DIPLOMOVÁ PRÁCA

BRATISLAVA 2012

BC. PETER NÉMETH

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

FINANCOVANIE V RÔZNYCH FÁZACH ŽIVOTNÉHO CYKLU
PODNIKU
DIPLOMOVÁ PRÁCA

Študijný program: Financie
Študijný odbor: 6271 Financie, bankovníctvo, investovanie
Školiace pracovisko: Katedra financií
Školiteľ: doc. Ing. Jana Mikócziová, PhD.

BRATISLAVA 2012

BC. PETER NÉMETH

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som záverečnú prácu vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

V Bratislave, dňa 15.08.2012

.....

Bc. Peter Németh

Pod'akovanie

Touto cestou by som rád poďakoval svojmu vedúcemu diplomovej práce doc. Ing. Jane Mikócziovej, PhD za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovávaní mojej diplomovej práce.

ABSTRAKT

Autor:	Bc. Peter Németh
Názov práce:	Financovanie v rôznych fázach životného cyklu podniku
Jazyk práce:	slovenský,
Typ práce:	Diplomová práca
Počet strán:	75
Nadobúdaný titul:	Inžinier (Ing.)
Univerzita:	Ekonomická univerzita v Bratislave
Fakulta:	Národohospodárska fakulta
Katedra:	Katedra financií
Študijný program:	Financie, bankovníctvo, investovanie
Mesto:	Bratislava
Vedúci práce:	doc. Ing. Jana Mikócziová, PhD
Dátum odovzdania:	15.08.2012
Kľúčové slová:	podnik, financovanie, životný cyklus, prevádzkové náklady, KIA

Cieľ práce: Hlavným cieľom záverečnej diplomovej práce je bližšie priblížiť problematiku investícií a prevádzkových nákladov a možnosti ich financovania v rôznych častiach životného cyklu podnikateľských subjektov. Diplomová práca pozostáva zo štyroch hlavných kapitol. Prvá kapitola má teoretický charakter a zaoberá s charakteristikou základných pojmov súvisiacich s podnikom a so životným cyklom podniku. Ďalej sú popísané možnosti financovania investície a prevádzkových nákladov podniku. Druhá kapitola obsahuje cieľ práce a metódy skúmania. Posledné dve kapitoly majú praktický charakter, v ktorých je naša teória aplikovaná na podnik v ktorom sa zaoberáme analýzou zdrojov financovania za jednotlivé etapy životného cyklu od založenia až do stabilizácie.

ABSTRACT

Author: Bc. Peter Németh
Work title: Financing at different stages of the business life cycle
Language: Slovak
Type of Work: Master Thesis
Number of pages: 75
Acquested Title: Master (Ing.)
University: University of Economics in Bratislava
Faculty: Faculty of National Economy
Department: Department of Finance
Degree Course: Finance
City: Bratislava
Thesis supervisor: **doc. Ing. Jana Mikócziová , PhD.**
Filling date: 15.08.2012

Key words: business, funding, life cycle, operating costs, KIA

Aim of work: The main aim of the final thesis is to further bring the issue of investment and operating costs and their financing options in different parts of the business life cycle. The thesis consists of four main chapters. The first chapter is theoretical and deals with the characteristics of the basic concepts related to business and the business life cycle. It describes the possibilities of financing investment and running costs. The second chapter contains an objective of the work and methods of research. The last two chapter is practical in nature, where our theory is applied to a business where we deal with the analysis of funding sources for each life cycle from establishment until stabilization.

Obsah

Úvod.....	- 10 -
1 Podnik a jeho financovanie	- 12 -
1.1 Charakteristika podniku.....	- 12 -
1.2 Funkcie podniku	- 14 -
1.3 Životný cyklus podniku	- 16 -
1.3.1 Založenie a vznik podniku	- 19 -
1.3.2 Rast podniku.....	- 22 -
1.3.3 Stabilizácia podniku	- 24 -
1.3.4 Kríza podniku	- 25 -
1.3.5 Úpadok, zrušenie a zánik podniku	- 28 -
1.4 Náklady podniku.....	- 30 -
1.4.1 Prevádzkové náklady.....	- 32 -
1.5 Financovanie podniku.....	- 34 -
1.5.1 Interné zdroje financovania	- 36 -
1.5.2 Externé zdroje financovania.....	- 38 -
2 Cieľ práce, metodika práce a metodika skúmania	- 49 -
3 Kia Motors Slovakia s.r.o	- 51 -
3.1 História a profil spoločnosti	- 51 -
3.2 Poslanie a politika.....	- 52 -
4 Výsledky práce a diskusia.....	- 54 -
4.1 Analýza financovania Kia Motors Slovakia s.r.o.	- 54 -
4.1.1 Založenie a vznik	- 54 -
4.1.2 Rast.....	- 57 -
4.1.3 Stabilizácia	- 65 -
4.1.4 Analýza výsledku hospodárenia.....	- 67 -
Záver.....	- 70 -
Zdroje	- 72 -

Úvod

Podnikateľský subjekt v trhovej ekonomike je základným subjektom podnikania. Jeho postavenie závisí od vzájomnej interakcie podniku s jeho okolím. Existencia podniku je časovo ohraničená životným cyklom, začína jeho založením a končí zánikom podniku. Jeho dynamický rozvoj je jedným zo základných predpokladov zdravého ekonomického vývoja. Naštartovanie alebo rozšírenie inovatívnej firmy si vyžaduje peniaze, ale financovanie podnikov je pre podnikateľov riskantným podujatím. Všeobecne známym problémom vývoja podnikateľského prostredia v Slovenskej republike v období transformácie po roku 1989 bol a stále je nedostatočne rozvinutý kapitálový trh. Náš kapitálový trh nemá tradíciu ako reálna možnosť financovania investičných zámerov podnikania, predovšetkým to platí o možnosti financovania investičných zámerov firiem verejným upisovaním akcií, t.j. externými vlastnými zdrojmi. Aj emisie dlhopisov v sektore malého a stredného podnikania sú veľmi zriedkavým javom pri financovaní investícií cudzími zdrojmi. Hlavným problémom firiem nie je len nedostatočná možnosť ručenia nehnuteľným alebo hnutelným majetkom, ako si to verejnosť často mylne vysvetľuje. Je pravda, že existujú odlišnosti v prístupe k posudzovaniu možností ručenia za požičaný kapitál v bankách a vo firmách zameraných na rizikový kapitál. To však nie je podstata problému, ale iba jej dôsledok. Podstatou problému je vyššia rizikovosť vyplývajúca z vyššej miery neurčitosti dosiahnutia plánovaných výnosov. Z nej zase vyplýva riziko neskoršej návratnosti investičných zámerov. Príčinou týchto faktorov je predovšetkým objektívna miera neurčitosti trhového úspechu malých podnikateľov, ktorú nie je možné predikovať štandardnými bankovými postupmi, čo často súvisí tiež s nedostatočnou úrovňou plánovania vo väčšine firiem. Tie často popri nedostatočných možnostiach ručenia majetkom nie sú schopné predložiť podnikateľské zámery v požadovanej forme a obsahu, ale predovšetkým v požadovanej bonite základných finančných ukazovateľov v bankách.

Dôležitou úlohou podnikateľa je získať toľko finančných zdrojov, koľko potrebuje. Pritom platí pravidlo, že dlhodobé aktíva ako budovy, stroje a zariadenia by mali byť financované dlhodobými zdrojmi a krátkodobé aktíva ako zásoby a pohľadávky by mali byť financované krátkodobými zdrojmi. Podnikatelia by si mali položiť niekoľko základných otázok, čo sa týka získavania finančných zdrojov a preto je dôležité riadiť financie podniku. Je potrebné vytvoriť efektívny finančný plán, v ktorom plne využijú všetky dostupné zdroje. Treba určiť účel a správny čas využitia, identifikovať rôzne zdroje prostriedkov, efektívne riadiť vlastné zdroje aby podnikatelia mohli využiť najlacnejšie externé zdroje. Peniaze môžu

byť základom úspechu podniku, ale rovnako môžu viesť ku problémom alebo zlyhaniu pri nesprávnom používaní a slabom riadení.

Hlavným cieľom teoretickej časti tejto práce je teoretické vymedzenie životného cyklu podniku a možnosti jeho financovania. Hlavným cieľom praktickej časti je analýza a zhodnotenie zdrojov financovania vybraného podnikateľského subjektu v jednotlivých fázach jeho životného cyklu.

Záverečná práca je rozdelená do štyroch kapitol. Obsahuje 12 tabuliek a 5 grafov. Úvod diplomovej práce pozostáva zo všeobecného vstupu, vysvetľujeme dôvody, ktoré nás ovplyvnili pri výbere danej témy. V teoretickej časti diplomovej práce sa zameriame na teoretické vymedzenie podniku, jeho životného cyklu a na možnosti financovania z interných a externých zdrojov. Venujeme sa jednotlivým fázam životného cyklu podniku, ktorú rozdelíme na 5 fáz. V prvej fáze charakterizujeme jednotlivé kroky, ktoré sú dôležité a povinné pri založení podniku. V druhej fáze sa zaoberáme s rastom podniku, ktorú rozdelíme podľa odbornej literatúry na internú a externú časť. V ďalšej časti poukážeme na krízy, ktoré môžu nastať pri raste podniku. Túto fázu nasleduje stabilizácia, v rámci ktorej dosahuje podnik svoje najlepšie výsledky z hľadiska postavenia na trhu. Fáza stability podniku netrvá dlho a podnik sa z rôznych príčin môže dostať do štádia stagnácie a poklesu pozitívnych hospodárskych výsledkov, ktoré predznačujú jeho krízu. Počas krízovej fázy prichádza k nepriaznivému vývoju podniku, čo komplikuje ďalší vývoj a ľahko sa môže dostať do poslednej fázy, ktorá je úpadok a zánik podniku. V ďalšej časti je charakteristika, nákladov, kde sa bližšie zaoberáme s prevádzkovými nákladmi podniku. V poslednej časti prvej kapitoly analyzujeme možnosti financovania z interných zdrojov podniku. Ďalej sa zaoberáme s externými zdrojmi, ktoré rozdelíme na krátkodobý a dlhodobý kapitál, čím uzavrieme teoretickú časť diplomovej práce.

Ďalšou časťou práce je kapitola s názvom Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania. Ide tu o stručnú charakteristiku jednotlivých kapitol. Táto kapitola ďalej popisuje postup a všetky metódy výskumu a interpretácie pri písaní práce. V tretej kapitole, ktorá je predposledná kapitola práce rozoberieme podnik, ktorý pôsobí na území Slovenskej republiky od roku 2004. Ďalej stručne charakterizujeme históriu podniku, poslanie a politiku. Posledná, štvrtá kapitola práce je analytická, kde opisujeme finančné zdroje podniku. V tejto časti sme analyzovali finančné zdroje spoločnosti KIA a ich využitie v jednotlivých fázach jeho životného cyklu od založenia až do stabilizácie.

1 Podnik a jeho financovanie

1.1 Charakteristika podniku

Podnikom je súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť.¹

Podniky sú v podstate investičné agentúry alebo sprostredkovatelia. To znamená, že ich úlohou je získať peniaze od verejnosti a od ďalších investorov a tie zdroje investovať. Peniaze získajú obvykle od majiteľov podniku (akcionári), z dlhodobých úverov, menšie množstvo od banky (formou možnosti prečerpania), od iných finančných inštitúcií a od iných podnikov na poskytnutie tovarov a služieb na úver (záväzky voči dodávateľovi). Podniky zvyčajne investujú do reálnych aktív ako sú pozemky, budovy, zariadenia a zásoby, ale môžu investovať aj do finančných aktív ako poskytnutie úverov alebo nákup akcií v inej spoločnosti. Ľudia sú zamestnaní na správu investícií, t.j. vytvoriť a predáť také tovary a služby s ktorými sa zaoberá podnik. Prebytky zostávajúce po odpočítaní prevádzkových nákladov – mzdy, náklady na materiál, atď. - pripadajú na investorov. Pre podnik budú dôležité rozhodnutia o druhu a množstve financií na rast spoločnosti a na výber investície.²

Podnik je formou podnikateľskej činnosti, v rámci ktorej dochádza k cieľavedomému spájaniu hmotných, finančných a ľudských zdrojov v jednej výrobnno-organizačnej jednotke s uzatvoreným obratom hodnoty a cieľom produkovať úžitkové hodnoty pre potreby trhu a pre vlastné uspokojenie potrieb.³

Na pojem podnikanie v slovníkoch nájdeme niekoľko koncepcií⁴:

- Ekonomické poňatie: podnikanie je zapojenie ekonomických zdrojov a iných aktivít tak, aby sa zvýšila ich pôvodná hodnota. Je to dynamický proces vytvárania pridanej hodnoty
- Psychologické poňatie: podnikanie je činnosť motivovaná potrebou niečo získať, niečo dosiahnuť, vyskúšať si niečo, niečo splniť. Podnikanie v tomto pohľadu je

¹ 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

² McLaney E.: Business finance: Theory and practice

³ VLACHYNSKÝ, K.: Podnikové Financie

⁴ VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol.: Podnikání malé a střední firmy

prostriedok k dosadzovaniu sebarealizácie, zbavenie sa závislosti, postavenie sa na vlastné nohy a pod.

- Sociologické poňatie: podnikanie je vytváranie blahobytu pre všetkých, hľadanie cesty k dokonalejšiemu využitiu zdrojov, vytváranie pracovných miest a príležitosti.
- Právne poňatie: podnikaním sa rozumie sústavná činnosť prevedená samostatne podnikateľom pod vlastným menom a na vlastný zodpovednosť za účelom dosahovanie zisku.

Podnikanie ako tvorivá ľudská činnosť má určité charakteristické znaky⁵, ktorými sa odlišuje od iných druhov ľudských činností. Sú to⁶:

- samostatnosť konania hospodárskych subjektov
- cieľavedomá činnosť
- iniciatívne, kreatívne prístupy
- organizovanie a riadenie transformačných procesov
- praktický prínos, úžitok, pridaná hodnota
- prevzatie a počítanie s rizikom neúspechu
- opakovaný, cyklický proces
- smelosť a vynaliezavosť
- schopnosť rozhodovať v podmienkach neistoty

Podnikateľom podľa zákona⁷ je:

- a) osoba zapísaná v obchodnom registri,
- b) osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- c) osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov,
- d) fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.

⁵ MAJDÚCHOVÁ, A. a NEUMANNOVÁ, A : Podnik a podnikanie

⁶ VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol.: Podnikání malé a střední firmy

⁷ 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

1.2 Funkcie podniku⁸

- a) *podnikateľská funkcia* – základom tejto funkcie je sústavné a cieľavedomé využívanie podnikového kapitálu a tvorivého potenciálu na maximalizáciu zisku pri predchádzajúcom uspokojení potrieb zákazníkov,
- b) *ekonomická funkcia* – zahrňuje finančnú, zásobovaciu a odbytovú funkciu. Poslaním tejto funkcie je hodnotové vyjadrenie hmotno-energetických procesov, vyčíslenie finančného výsledku, zabezpečenie hmotných a finančných prostriedkov a zisťovanie vplyvu odberateľov na podnikovú organizáciu,
- c) *biologicko-ekologická funkcia* – úlohou tejto funkcie je zabezpečovať tvorbu a ochranu životného prostredia, výrobu kvalitných potravín a ekologických výrobkov spotrebného priemyslu,
- d) *produkčná funkcia* – prostredníctvom tejto funkcie sa zabezpečuje hlavná náplň činnosti podniku. Vo väčšine prípadov výrobná funkcia podmieňuje aj obsah a rozsah kooperačných a obchodných vzťahov a slúži hlavne na uspokojovanie potrieb zákazníkov,
- e) *organizačná funkcia* – dosahovanie maximálneho stupňa organizačného usporiadania subjektu,
- f) *technická funkcia* – patrí sem zabezpečenie výroby pracovnými silami a hmotným majetkom, a to z hľadiska kvality a kvalifikácie, zaradenie do organizačných jednotiek tak, aby sa dosiahli podnikovo-hospodárske ciele podniku,
- g) *sociálna funkcia* – jej poslaním je zabezpečiť sociálnu efektívnosť výroby, zabezpečiť zamestnanosť pracovníkov a vytvárať podmienky na uplatnenie ich rozumových schopností, na zvýšenie ich odbornej a morálnej úrovne a na zvýšenie celkovej sociálnej úrovne podniku,
- h) *regionálna funkcia* – jej poslaním je prostredníctvom samosprávnych orgánov zabezpečiť autoreguláciu podniku.

⁸ VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol.: Podnikání malé a střední firmy

Všeobecné ciele teda sú⁹:

- a) maximalizácia zisku,
- b) minimalizácia nákladov
- c) trvalý ekonomický rast,
- d) ekonomická stabilita.

Medzi ďalšie ciele možno zaradiť¹⁰:

- a) *rastový cieľ* – aktívna snaha podniku, zameraná na vlastný rozvoj
 - rast objemu výroby,
 - rast počtu pracovníkov,
 - vybavenosť výrobnými faktormi,
- b) *dôchodkový cieľ* – snaha podniku dosahovať vlastné dôchodky, podnik si stanoví ciele, ktorých výsledkom je tvorba dôchodkov – tými potom zabezpečuje uspokojovanie cieľov a záujmov podniku a tvorí zdroje na krytie potrieb rozšírenej reprodukcie. Naplnenie tohto cieľa je tým vyššie, čím väčší je objem realizovanej produkcie a čím nižšie sú náklady vynaložené na jej výrobu,
- c) *inovačný cieľ* – realizuje sa prostredníctvom inovácií vo výrobe, zmenou technológií a pracovných postupov, pomocou nových pestovateľských, chovateľských a výrobných metód zaisťovania rastu produkcie a tvorby nových výrobkov. Tento cieľ podnik realizuje v súvislosti so zavádzaním vedecko-technických poznatkov do praxe,
- d) *organizačný cieľ* – vyjadruje zameranie podniku na optimalizáciu a racionalizáciu vlastnej výrobnnej produkcie.

Pri rozhodovaní o cieľoch podniku je potrebné odpovedať na tri základné ekonomické otázky:

1. „čo vyrábať“?
2. „ako vyrábať“?
3. „pre koho vyrábať“?

Ak odpovieme na tieto otázky, môžeme ďalej stanovovať aj parciálne ciele. Stanovenie cieľov závisí od viacerých okolností, ako na odbore podnikania, na voľbe právnej formy podniku, na situácii na trhu, na potrebnom kapitáli, na umiestnení podniku, a ďalšie okolnosti¹¹.

⁹ MAJTÁN, Š. a kol.: Podnikové Hospodárstvo,

¹⁰ VLACHYNSKÝ, K.: Podnikové Financie,

Existencia podniku ako podnikateľského subjektu je časovo ohraničená začiatkom a ukončením jeho podnikateľskej aktivity. Obdobie od vzniku až po zánik sa nazýva životným cyklom podniku. Životný cyklus môže byť dlhý alebo krátky.¹²

1.3 Životný cyklus podniku

Pod životným cyklom podniku rozumieme obdobie od vzniku podniku až po jeho prípadný zánik, resp. postupný priebeh jednotlivých fáz pôsobenia podniku. V životnom cykle sa odrážajú výrobnotechnické, právnoorganizačné a ekonomické aspekty podnikateľskej činnosti.

Historici a akademici si pozorovali podniky ako živých organizmov, ktoré majú životné cykly. Rodí sa (sú založené), rastú a vyvíjajú sa, dosiahnu dospelosť, postupom času sa začnú klesať, a nakoniec v mnohých prípadoch zomrú. Štúdiá životného cyklu podniku nájdeme v rôznych prediktívnych modeloch. Tieto modely, ktoré boli predmetom značnej akademickej diskusie, sú spojené so štúdiom organizačného rastu a rozvoja. Organizácie v ktorejkoľvek fáze životného cyklu sú ovplyvnené pôsobením vonkajších faktorov životného prostredia, ako aj vnútorných faktorov. Všetci sme si vedomí vzostupu a pádu organizácií i celých odvetví. Výrobky majú tiež životný cyklus, čo je skutočnosť, že boli dlho sledované marketingovými a obchodnými expertmi.

Vývojové etapy majú tendenciu byť sekvenčné, vyskytujú sa ako hierarchické progresie, ktoré sa ľahko nevracajú, a zahŕňajú širokú škálu aktivít a organizačných štruktúr. Počet fáz životného cyklu sú označené konkrétnymi výskumnými pracovníkmi a budú sa líšiť s nálezmi iných bádateľov v závislosti na zrnitosti svojho štúdia. Niektorí analytici vymedzujú viac ako desať rôznych fáz životného cyklu podniku, zatiaľ čo iní hovoria o troch etapách. Väčšina modelov sa však drží na názore, že organizačný životný cyklus sa skladá zo štyroch alebo piatich fáz, ktoré možno zhrnúť jednoducho ako založenie, rast, zrelosť, úpadok a zánik (alebo obnova).¹³

Od týchto teórií sa líši teória starovekých Číňanov. Životný cyklus vysvetľovali na základe dlhodobej analýzy vesmíru, ktorý sa stále točí okolo piatich elementov – drevo, oheň, voda, kov, voda – a podľa toho vypracovali „Teóriu piatich elementov“¹⁴. Verili v tom, že

¹¹ MAJTÁN, Š. a kol.: Podnikové Hospodárstvo,

¹² <http://www.euroekonom.sk/ekonomia/podnik-a-podnikanie/zivotny-cyklus-podniku/>

¹³ <http://www.inc.com/encyclopedia/organizational-life-cycle.html>

¹⁴ DEUTSCH, E.: Culture and modernity,

všetky zmeny sú pôsobené pomocou týchto každodenných prvkov. Vyvinuli metódu pre opis dynamického vzťahu medzi prvkami, ktorý sú definované dvoma cyklami: výživné a kontrolné cykly. Tento model môže udržať svoju vnútornú harmóniu prostredníctvom vzájomnej posily a kontroly vytvorených z týchto dvoch cyklov. Výživný účinok znamená vplyv rozmnožovania, zosilnenia, alebo uľahčenia, kým kontrolný účinok navrhuje obmedzenie sily, kladenie otázok, alebo reformy medzi prvkami. Túto teóriu potom Wang aplikoval na podnik.¹⁵ Existujú tri interakcie obchodných činností, ktoré sú dôležité pre analýzu životného cyklu podniku v novej ekonomike. Tieto interakcie sú:

- Voda – Oheň efekt: inovačné a marketingové funkcie, slúžia na to aby podnik bol ziskový a rast udržateľný.
- Oheň - Kov efekt: opisuje konkurencieschopnosť podniku vyplývajúce z kontrolného vplyvu na trhové funkcie finančných prostriedkov, účtovníctvo a kúpyschopnosti.
- Zem - Voda efekt: operačná a inovačná funkcia, mali by zohľadňovať organizačné učenie a inovačné schopnosti.

Niektoré výskumy životného cyklu podniku¹⁶ naznačujú, že štyri hlavné fázy charakterizujú organizačný rozvoj. Rast nie je ľahký. Zakaždým, keď podnik vstupuje do novej fázy v životnom cykle, začína úplne novú „hru“ s novým súborom pravidiel, ako organizácia funguje vo vnútri a ako to súvisí s vonkajším prostredím. U technologických firiem dnes, životné cykly sú stále kratšie, aby zostali konkurencieschopné, spoločnosti ako eBay, Google a MySpace musí úspešne postupovať cez fázy životného cyklu rýchlejšie.

1. Podnikateľská fáza: Pri založení podniku sa dôraz kladie na vytvorenie výrobku alebo služby a ako prežiť na trhu. Zakladateľmi sú podnikatelia, ktorí venujú svoju energiu na technickú činnosť spojenú s produktom a uvádzaním tohto produktu na trh. Organizácia je neformálna a nebyrokratická. Pracovná doba je dlhá. Riadenie je založené na dohl'ad vlastníkov. Rast je z vytvoreného nového produktu alebo služby.
Kríza: Potreba vedenia. Rast podniku súvisí väčším počtom zamestnancov, ktorí môžu spôsobiť problémy. Kreatívny a technicky orientovaný majiteľ sa stretávajú s problémami riadenia. Svoju energiu radšej ústredia na výrobu a predaj výrobkov, resp. hľadajú nové produkty a služby. V tejto časti krízy, podnikatelia musia buď

¹⁵ <http://journals.issn.org/index.php/proceedings50th/article/viewArticle/321/181>

¹⁶ DAFT R.L.: Organization Theory and Design, Cengage Learning

prispôbiť štruktúru podniku k aktuálnym trhovým podmienkam alebo získať iného silného manažéra, aby mohli ďalej rásť.

2. Kolektívna fáza: Riešením krízy je vybudovanie nového silného vedenia podniku. Nové vedenie takto môže stanoviť jasné ciele a smer rozvoja. Vytvoria sa nové oddelenia, hierarchie moci, pracovné úlohy a začína sa deľba práce. V kolektívnej fáze zamestnanci identifikujú poslanie podniku a budú tráviť dlhé hodiny v práci ,aby podniku mohol ďalej rásť. Takto sa zamestnanci cítia súčasťou kolektívu. Komunikácia a kontrola sú väčšinou neformálne ,ale už nájdeme aj niekoľko formálnych systémov.

Kríza: *Potreba delegácie:* Ak nové vedenie bolo úspešné, tak zamestnanci na nižších úrovniach sa postupom času budú cítiť obmedzený zhora, kvôli silnému vedeniu. Manažéri na nižších úrovniach o vlastných funkčných oblastiach začínajú získavať dôveru od vrcholového manažmentu a môžu žiadať viac voľnosti v rozhodovaní. Autonómna kríza nastane, keď úspešný vrcholoví manažéri sa nechcú vzdať svojich vízií a zodpovedností. Top manažéri sa chcú uistiť, že všetky časti organizácie sú koordinované a majú pred sebou spoločný cieľ. Organizácia musí nájsť mechanizmy riadenia a koordinácie oddelení bez priameho dohľadu zhora.

3. Formalizačná fáza: zahŕňa zavedenie a používanie pravidiel, postupov a kontrolných systémov. Komunikácia je viac formálna. Do organizácie podniku by mali byť priradení špecialisti na ľudské zdroje a ďalší zamestnanci. Vrcholový manažment sa zaoberá otázkami, ako je stratégia a plánovanie vedenia podniku a operácie súvisiace s fungovaním firmy necháva na stredný manažment. Oddelenie výroby alebo iné decentralizované jednotky môžu byť vytvorené s cieľom zlepšiť koordináciu podniku. Na zisku založený motivačný systém umožňuje manažérom, aby pracovali na tom, čo je najlepšie pre celú spoločnosť. Ak sú nové koordinačné a kontrolné systémy efektívne, tak organizácia môže pokračovať v raste vytváraním spojenia mechanizmov medzi vrcholovým manažmentom a nižšími jednotkami.

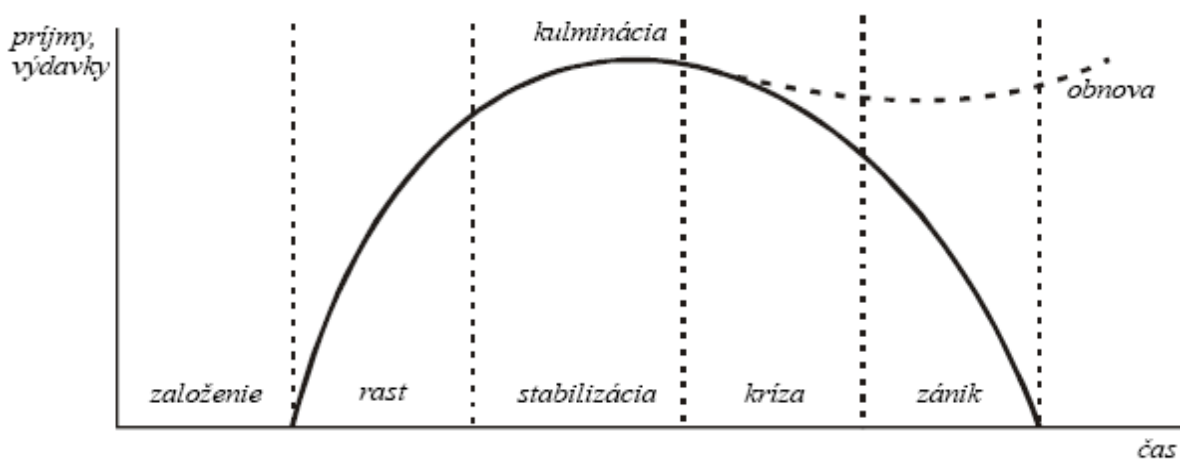
Kríza: *Príliš veľa byrokracie.* V podnikovom rozvoji šíriace sa rôzne systémy a programy na strednej úrovni môžu spôsobiť problémy pre vedúcich pracovníkov. Vysoká byrokracia v podniku môže spôsobiť konflikty medzi stredným a top manažmentom. Inovácie môžu byť obmedzené. Podnik sa stane príliš rozsiahlym a zložitým, a musí byť riadený s čiastočnými formálnymi programami.

4. Fáza spolupráce: Kríza v rámci byrokracie dáva nový zmysel pre tímovú spoluprácu. V rámci celej spoločnosti manažéri musia rozvíjať schopnosti, zručnosti a spolupracovať, aby mohli vyriešiť vzniknuté problémy. Manažéri sa učia pracovať v rámci byrokracie bez toho, aby sa nadmerne záviseli na ňom. Formálne systémy môžu byť zjednodušené a čiastočne nahradené tímami a pracovnými skupinami. Alternatívne môže byť spoločnosť rozdelená do niekoľkých divízií a udržať filozofiu malého podniku.

Kríza: *Potreba revitalizácie*. Potom, čo sa spoločnosť stabilizuje, môže vstúpiť do obdobia dočasného poklesu. Aby sa zabránilo poklesu, je potrebné vykonať racionalizáciu a inováciu v rámci spoločnosti. Počas tohto obdobia na oživenie bohatstva podniku pod tlakom akcionárov sú vrcholoví manažéri často vymenený.

Ďalšie výskumy hovoria, že fázy životného cyklu podniku sú založenie a vznik, rast, stabilizácia, kríza a zánik.

Graf 1.: Krivka životného cyklu podniku

Zdroj: Vlastné spracovanie

1.3.1 Založenie a vznik podniku

Proces zakladania podniku, ktorý je ukončený jeho vznikom, predstavuje zložitý rozhodovací proces. Táto fáza sa začína s tým, keď podnikanie je len myšlienka alebo nápad.¹⁷ Väčšina firiem na začiatku musí prekonať výzvu dostať sa na trh a čakať na príležitosť. Možnosti financovania sú úzke. Na začiatku podnikateľa sa budú spoliehať na

¹⁷ DAFT R.L.: Organization Theory and Design, Cengage Learning

peniaze od priateľov vlastníkov a od rodiny. Ďalšie potenciálne zdroje môžu získať od dodávateľov, od zákazníkov, od štátu formou dotácie a od banky.

Podnikateľský subjekt sa pri založení podniku musí jednoznačne rozhodnúť aké výrobky a služby bude ponúkať, pre koho to budú určené, s kým budú spolupracovať a akú technológiu budú využívať. Podnik musí mať spracovanú potrebu kapitálu a zdroje jeho krytia ,ako aj prepočítanú výšku nákladov a výnosov. Pred založením podniku sa musí byť konštruovaný podnikateľský plán, ktorý má tri hlavné zložky:

- podnikateľský zámer,
- strategický podnikateľský plán
- finančný plán¹⁸

I. Zakladateľský plán (podnikateľský zámer) pripravuje sa pred začatím podnikania.

Jeho obsah tvorí seba-analýza podnikateľa a schopnosti pre danú oblasť podnikania, ekonomické informácie a prognózy. Pozornosť by sa mala venovať analýze podnikateľa:

- v čom chcem podnikateľ,
- čo chcem dosiahnuť,
- akými prostriedkami a metódami to chcem dosiahnuť,
- aký kapitál mám k dispozícii.

Hodnotia sa schopnosti a skúsenosti v danej oblasti podnikania. Zakladateľský podnikateľský plán má v skutočnosti tie časti ako strategický podnikateľský plán, len v oveľa menšom a jednoduchšom rozsahu.

II. Strategický podnikateľský plán¹⁹ je vnútorný dokument firmy. Zostavuje sa na dosiahnutie cieľov podniku. Tvorí svoj strategický plán, vrátane rozhodovania o výrobnom programe, trhoch, investíciách a pod. Na tejto úrovni sa tvoria rozhodujúce funkčné stratégie, ako sú stratégia výroby, marketingu, výskumu a vývoja a ďalšie. Prezentuje zámery podniku v budúcnosti. Kľúčovými časťami plánu sú:

- analýza trhu,
- opis podnikateľského prostredia,
- analýza konkurencie,

¹⁸ http://www.akopodnikat.sk/index.php?option=com_content&task=category§ionid=3&id=44&Itemid=74

¹⁹ MAJTÁN, M.: Manažment

- analýza ekonomických trendov v danej oblasti.

Plán zostavuje sám podnikateľ, vo väčších firmách top manažment. Strategické plány sa pripravujú na obdobie 3 – 5 rokov, každoročne sa ešte pripravuje ročný plán a slúži hlavne ako podkladový dokument pre:²⁰

- získanie úveru
- získanie kapitálovej účasti
- získanie dotácií
- vytvorenie imidžu u zákazníkov.

III. Finančný plán²¹ od strategického plánu sa líši tým, že nie je len vnútorným dokumentom pripravovaným pre potrebu firmy, ale aj pre banky, prípadne pre investorov, ak chce firma získať úver. Finančný plán je návrhom optimálneho riadenia financií a využitia finančného trhu. Jeho hlavným cieľom je získať finančné prostriedky na začatie a rozvoj podnikania, preto sa zameriava hlavne na finančné náležitosti. Nie je pripravovaný pravidelne na určité obdobie. Obsah tohto predmetu musí presvedčiť investorov banky sa zaujímajú predovšetkým o:

- podmienky trhu,
- očakávaný rast financií,
- výšku zisku,
- návratnosť investícií²².

Pred vznikom spoločnosti musí byť upísaná celá hodnota základného imania a splatených najmenej 30 % z peňažných vkladov. Návrh na zápis do obchodného registra podáva predstavenstvo a podpisujú ho všetci členovia predstavenstva.²³

Vlastné založenie podniku spočíva v schválení, resp. rozhodnutí sa pre určitú organizačno-právnu formu podniku, vypracovaní požadovanej dokumentácie, ako napr. spoločnej alebo zakladateľskej zmluvy a ostatných náležitostí v zmysle Obchodného zákonníka alebo Živnostenského zákona. Podnik vzniká len po splnení všetkých

²⁰ Majdúchová, A. a Neumannová, A : Podnik a podnikanie

²¹ VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol.: Podnikání malé a střední firmy

²² MAJTÁN, M.: Manažment

²³ 513/1991 Zb. Obchodný zákonník § 175

zákonných opatrení, t.j. povolenia a vydania živnostenského listu alebo koncesnej listiny, resp. jeho zápisu do obchodného registra.²⁴

1.3.2 Rast podniku

Po fáze založenia podniku dochádza k presadzovaniu sa podniku na trhu. Podnik sa musí prispôbiť potrebám a požiadavkám trhu a to aj v kvalitatívnom aj kvantitatívnom smere. Vďaka tomu sa dochádza k zmenám výrobného programu a veľkosti podniku, väčšinou k jeho rastu. Rast vlastne znamená rozširovanie podnikateľských aktivít. Aby sa podnik udržal vo fáze rastu mal by robiť opatrenia, ktoré smerujú k:

- diverzifikácii výroby
- poznaniu trhu a hľadaniu optimálnej cenovej stratégie
- zvyšovaniu kvality výroby a jej permanentnej inovácie
- realizácií podporných aktivít predaja, reklamy a pod²⁵.

Interný rast podniku – ide o čoraz účinnejšie využívanie výrobných faktorov, ktoré podnikateľ získal a do podniku vložil pri zakladaní podniku. Pri internom raste podniku sa mobilizujú vnútorné zdroje podniku, aktivity a rôzne iné činnosti vedúce k zvyšovaniu objemu výroby, diverzifikácii výroby, rozširuje a skvalitňuje sa pôsobenie podniku na trhu a pod.. Nerozdelený zisk sa využíva na reinvestovanie.

Externý rast podniku – je rast, vyvolaný buď použitím externých (cudších) finančných zdrojov, alebo externého majetku, ktorý splynie s majetkom podniku. Externým rastom môže byť prijatie ďalšieho spoločníka a využitie jeho kapitálového vkladu, alebo fúzia – splynutie dvoch podnikov a to v podobe:

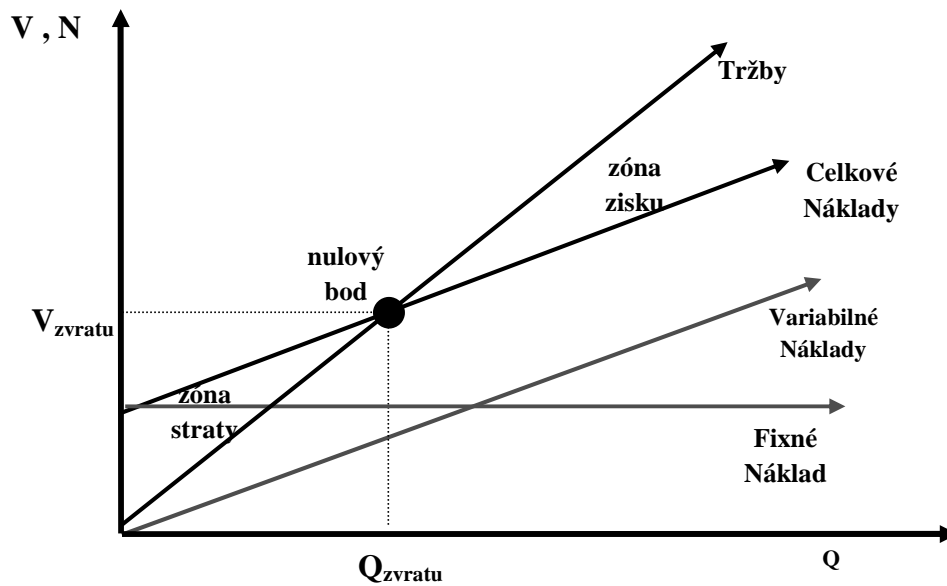
- vertikálnej integrácie
- kooperácie a spoločných podnikov
- diverzifikácie konglomerátneho typu
- osobitnej formy rastu podniku

Trvalý rast, ktorý je pre podnik žiaduci, v podstate predstavuje taký rast tržieb podniku, pri ktorom nevznikajú ďalšie dodatočné nároky na externé financovanie podniku. Rast podniku je v takomto prípade označovaný ako rast z interných zdrojov, t.j. zo zisku, odpisov, stálych pasív (vlastné imanie) a prostriedkov získaných predajom nepotrebného majetku.

²⁴ Majdúchová, A. a Neumannová, A : Podnik a podnikanie,

²⁵ VLACHYNSKÝ, K.: Podnikové Financie,

Graf 2. : Rast podniku

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pre kvantifikáciu rastu podniku (g) sa používa vzťah:

$$g = P \cdot R \cdot A \cdot T$$

kde: P – rentabilita tržieb (zisk / tržby)

R – aktivačný pomer ($1 - \text{dividenda} / \text{čistý zisk na akciu}$)

A – obrat aktív (tržby / aktíva)

T – finančná páka (aktíva / vlastné imanie)

Kvalitatívnou stránkou rastu podniku je prosperita podniku. Prosperita podniku je tou fázou rastu podniku, ktorá sa nachádza za prahom zisku (nulový bod) v zóne prebytku.

Podnik sa musí rozhodnúť o „správnom“ tempe rastu preto, lebo príliš rýchly rast môže v extrémnom prípade znamenať ohrozenie existencie podniku.²⁶ Na základe štatistických údajov je zrejmé, že 60% podnikov skrachuje v tejto fáze a to do 5tich rokov svojej existencie.

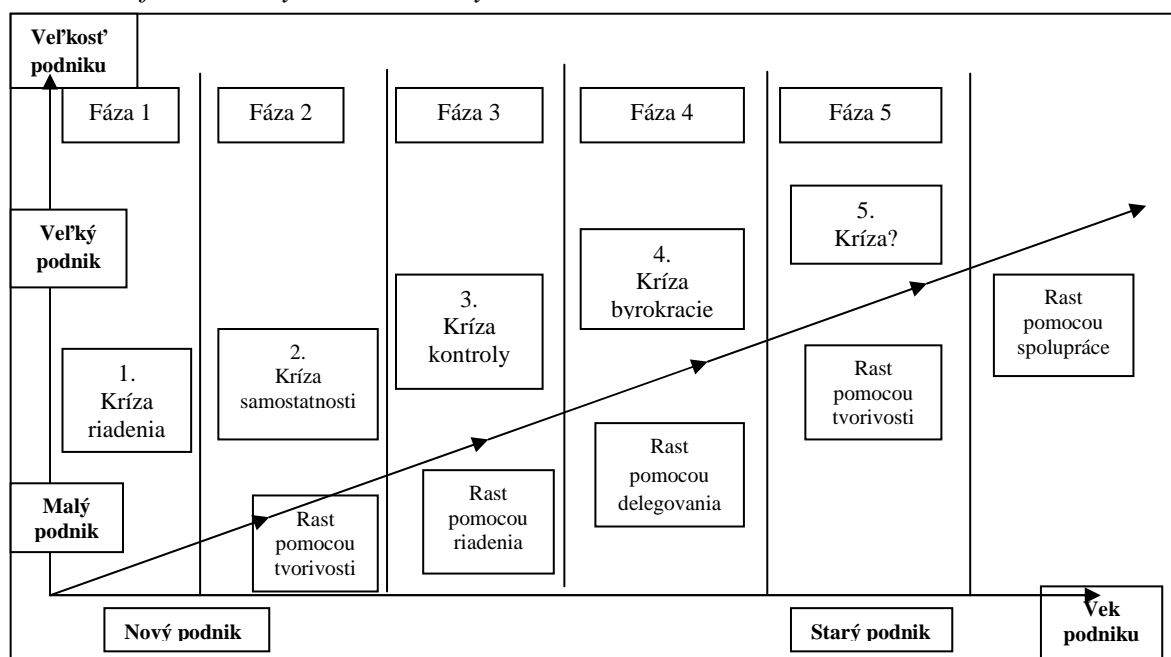
Vo fáze **rastu** dochádza k piatim druhom kríz:

1. **Kríza riadenia** - Podnik rastie pomocou tvorivosti jeho vlastníkov
2. **Kríza samostatnosti** - Rast podniku sa dosahuje najmä prostredníctvom čoraz kvalifikovanejšej riadiacej práce jednotlivých manažérov
3. **Kríza kontroly** - Rast sa zabezpečuje pomocou delegovania

²⁶ MAJDÚCHOVÁ, A. a NEUMANNOVÁ, A : Podnik a podnikanie

4. **Kríza byrokracie** - Prekonať ju možno dôslednou rozhodovacou právomocou, ktorá by mala vyústiť do úplne autonómneho postavenia bývalých vnútro podnikových jednotiek, ktorých podnikateľská aktivita je iba koordinovaná zo strany riadiacej centrály.
5. **Kríza ?** - Ďalší rast sa dosahuje dobrovoľnou spoluprácou takto združených podnikov.

Graf 3.: Príčiny vzniku rastových kríz a ich riešenia

Zdroj: KUPKOVIČ, M. a kol.: Podnikové hospodárstvo

Ak podnik zvládne svoj rast a rastovú krízu, resp. v lepšom prípade sa vyhne krízy, nastupuje nie menej významná fáza, ktorou je jeho stabilizácia, t.j. obdobie, v ktorom dosiahol optimálnu veľkosť s ohľadom na príležitosti trhu a exploatácie výrobných faktorov.

1.3.3 Stabilizácia podniku

Fáza stabilizácie predstavuje obdobie určitej vyspelosti alebo zrelosti podniku. V tejto fáze dosahuje podnik svoje najlepšie výsledky z hľadiska postavenia na trhu. Tento bod nazývame bodom kulminácie činnosti podniku. Podnik nemôže ani v tejto fáze byť spokojný a musí vypracovať podnikateľskú ofenzívu, ak chce dlhodobo prosperovať.²⁷

²⁷ VLACHYNSKÝ, K.: Podnikové financie

Prosperujúci podnik vo fáze stabilizácie uskutočňuje viaceré opatrenia, aby predišiel prechodu do fázy krízy. Súčasťou týchto opatrení je neustála analýza postavenia podniku v porovnaní s konkurenciou. Ide o analýzu dosiahnutého:

- trhového podniku a predikcie jeho vývoja v porovnaní s konkurenciou
- ekonomických výsledkov, prostredníctvom ukazovateľov hospodárnosti, produktivity, práce, ziskovosti a ďalších v porovnaní s konkurenciou
- ďalších faktorov, ktoré sú prejavom silných a slabých stránok v porovnaní s konkurenciou (napr. kvalita, ceny, značka a iné).

Pozíciu podniku v rámci konkurenčných podnikov možno rozčleniť do nasledujúcich možných pozícií²⁸:

- dominantná pozícia – monopolné a silne chránené podniky ,min. 40% podiel na trhu
- silná pozícia – podniky nezávislé od konania konkurentov , menej ako 40%-ný podiel
- vhodná pozícia – na trhu nie je žiadny mimoriadny konkurent
- stála pozícia – podniky špecializované na užší trhový segment
- slabá pozícia – podnik je bezvýznamný pre konkurenciu

Fáza stability podniku netrvá dlho a podnik sa z rôznych príčin môže dostať do štádia stagnácie a poklesu dobrých hospodárskych výsledkov, ktoré predznačujú jeho krízu.

1.3.4 Kríza podniku

Počas krízovej fázy sa prichádza k nepriaznivému vývoju podniku a jeho a výkonnostného potenciálu , poklesu čistého obchodného imania, zhoršovaniu postavenia na trhu, zníženie tržieb a likvidity, čo komplikuje ďalší vývoj a ak v tom budú naďalej pokračovať tak aj jeho ďalšia existencia.

Podľa toho na krízu môžeme pozeráť z dvoch hľadísk:

a) Kríza ako určitý stav podniku

Táto kríza sa prejavuje v dvoch rovinách ekonomických ukazovateľov a to zlyhanie likvidity alebo rentability. V prvom prípade ide o nízku platobnú schopnosť podniku, čo znamená, že podnik má problémy s plácať v čas svoje záväzky. V druhom prípade kríza je výsledkom nedostatočných výnosov z podnikateľských aktivít. Tieto krízové stavy sa

²⁸ MAJDÚCHOVÁ, A. a NEUMANNOVÁ, A : Podnik a podnikanie

môžu navzájom prelínať a kombinovať z čoho môžeme vytvoriť portfólio krízových stavov ako²⁹:

- Prechodná kríza – vznikajú počas realizácie rozvojových projektov. Disponibilné finančné zdroje nestačia pokrývať všetky potreby podnikových aktivít. Príjmy zaostávajú za výdavkami. Rastie množstvo pohľadávok, ktorý sa vyrovnáva rastom stavu záväzkov. V tomto štádiu podnik ešte nemá problém získať cudzie zdroje, keďže daný stav nevzniká dôsledku hospodárskej straty.
- Chronická kríza – podnik nedokáže predať výrobky za cenu, ktorá by pokryla všetky náklady, preto musí podnik získať cudzie zdroje, čo znamená ďalší nárast finančných nákladov a pokles rentability.
- Stav ohrozenia – kombinácia stavov nízkej likvidity a nízkej rentability. Je dôsledkom neriešenia krízového stavu v predchádzajúcich štádiách. V dôsledku rastu zadlženosti a straty dôvery veriteľov rýchlejšie rastú aj finančné náklady. Kríza je v plnej intenzite.

b) Kríza ako nesprávny vývoj podniku

Tento druh krízy môžeme charakterizovať aj ako určitý rad krízových stavov, ktorý získavajú spojitý charakter a predstavujú predurčené pohyby v čase. V tomto zmysle krízové stavy znamenajú vlastne neriešené krízy od nižších do najvyšších štádiách. Ak sa krízy v najnižších štádiách nie sú vyriešené, tak ďalší vývoj nadobúda nezvratný charakter a môže spôsobiť zánik podniku.

Za vývojové štádia krízy sa považujú³⁰:

- Štádium symptónov – prvé príznaky nerovnováhy,
- Akútne štádium – jednoznačný nástup krízy,
- Chronické štádium – reakcia na akútne štádium, snaha o nastolenie rovnováhy
- Vyriešenie krízy – snaha o úspešné nadobudnutie rovnováhy

Krízové riadenie podniku je takým riadiacim procesom, ktorý krízový manažment realizuje nielen vo fáze krízy, ale aj vo fáze zániku. Pozostáva z viacerých nasledovných súborov činností³¹ :

²⁹ VLACHYNSKÝ, K.: Podnikové Financie,

³⁰ MAJDÚCHOVÁ, A. a NEUMANNOVÁ, A : Podnik a podnikanie

- analýza stavu podniku
- opatrenia pre prípad postupujúcej krízy
- preventívna likvidácia
- vyrovnanie, či konkurz.

Konsolidácia - je záchrana podniku na základe vypracovaného programu. Podnik sa v zásade zachováva, čo do predmetu podnikania, rozsahu, organizačnej štruktúry. Často sa mení manažment podniku, štýl riadiacej práce, metódy kontroly a hľadajú sa úsporné opatrenia pre zlepšenie hospodárnosti. Konsolidácia sa väčšinou pred verejnosťou utajuje, aby podnik nestratil dôveru u svojich obchodných partnerov. Konsolidácia je ťažká najmä z dôvodu, že je to boj o prežitie za chodu podniku.

Sanácia - je náročnejšia záchrana podniku, ktorý sa väčšinou nachádza v hlbokej kríze. Z podniku zostáva zachované iba „zdravé jadro“, ktoré neprodukuje stratu. Na základe diagnostikácie sa vyhľadajú iba tie útvary, ktoré sú perspektívne a všetky ostatné sa zlikvidujú. Sanácia sa väčšinou prejaví prudkým poklesom aktív, podnik je často nútený predať aj taký majetok, ktorý bude potrebný a bude ho musieť znovu odkúpiť.

Materiálne podnik zaniká najmä z nasledujúcich príčin:

- uplynutím doby, na ktorú bol založený
- splnením cieľa, pre ktorý bol založený
- dobrovoľným rozhodnutím podnikateľa
- úmrtím podnikateľa
- súdnym rozhodnutím
- preventívnou likvidáciou
- núteným rozhodnutím na základe Zákona o konkurze a vyrovnaní č. 122/1993 Z. z.

*Reštrukturalizácia*³² – znamená, že dodávatelia sa vzdajú určitej časti svojich nárokov, ale ponechajú spoločnosť vo svojom podnikateľskom prostredí v nádeji na jej obnovenie, na ktorom majú záujem.³³ Prebieha v zmysle zákona o konkurze a reštrukturalizácii a pod dozorom súdu. Sanácia nevyrieši vždy vzniknuté krízy podniku a preto je nevyhnutné realizovať určité zmeny a reštrukturalizovať podnik tak, aby sa mohol ďalej rásť a rozvíjať sa. V tomto prípade sa podnik musí vzdať svojej pôvodnej strategickej pozície a vytvoriť si novú strategickú pozíciu. Na základe trhovej analýzy a trhového vývoja produktov sa určia aké

³¹ ZUZÁK, R. a KÖNIGOVÁ, M.: Krízové řízení podniku

³² Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii

³³ POLÁČEK, B. a ATTIL, J.: Posudek znalce a podnik

produkty a služby bude podnik poskytovať v ďalšom období. Postupne kvôli reštrukturalizácie maximalizujú efektívnosť výroby aby ich produkty vyprodukovali v požadovanej množstve a kvalite. Najčastejšie používané komplexné stratégie sú turnaround a reengineering. Turnaround predstavuje radikálnu stratégiu obnovy konkurencie a konkurencieschopnosti podniku čo znamená prinavrátenie ziskovosti a zvrátenie nepriaznivej situácie. Turnaround sa používa v prípade ak ostatné stratégie zlyhali. Reengineering predstavuje ešte radikálnejšiu cestu reštrukturalizácie podniku, ktorá je orientovaná na podnikové procesy, ktoré prinášajú pridanú hodnotu pre zákazníka a ktoré neprinášajú. Produkty ktoré neprinášajú pridanú hodnotu pre zákazníka musia byť zrušené a nahradené užitočnejším produktom. Ide vlastne o prístup orientovaný na zákazníka.³⁴

1.3.5 Úpadok, zrušenie a zánik podniku

Podnik sa dostáva do poslednej fáze životného cyklu a jeho činnosť sa upadá a zaniká, ak sa kríza podniku prehĺbuje aj napriek sanačným opatreniam. Ak podnik nie je schopný sa udržať na trhu, dopyt po jeho produktoch je nedostatočný a nedokáže vypracovať inovačný program tak môžeme hovoriť o úpadku podniku. Úpadok alebo bankrot sa nastáva vtedy, ak podnik už dlhodobo nie je schopný hradiť svoje záväzky a má trvalé platobné ťažkosti, ktoré sa prejavujú insolventnosťou a predĺžením³⁵.

Pri dobrovoľnom zrušení podniku sa majitelia môžu dohodnúť, že podnik sa s iným podnikom zlúči, splynie alebo sa rozdelí. Na splynutie alebo zlúčenie podniku sa vyžaduje schválenie zmluvy o splynutí alebo zmluvy o zlúčení spoločnosti.

Riešením bankrotu je v zmysle právneho poriadku Slovenskej Republiky aj niektorý z ďalších procesných inštitútov ako sú konkurz a nútené vyrovnanie.³⁶

- ❖ *Konkurz*³⁷ – Konkurz je zrušenie podniku, ktorý nie je schopný uhrádzať svoje záväzky. Návrh na vyhlásenie konkurzu dáva veriteľ, dlžník alebo likvidátor. Prebieha v zmysle zákona o konkurze a reštrukturalizácii pod dozorom súdu. Správcu konkurznej podstaty ustanoví súd náhodným výberom pomocou elektronického systému. Návrh na vyhlásenie konkurzu môže podať dlžník, veriteľ, likvidátor dlžníka alebo iná osoba, ak to ustanovuje zákon. Pohládávka veriteľa, ktorý podáva návrh, sa

³⁴ MAJDÚCHOVÁ, A. a NEUMANNOVÁ, A : Podnik a podnikanie

³⁵ VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol.: Podnikání malé a střední firmy

³⁶ POLÁČEK, B. a ATTIL, J.: Posudek znalce a podnik

³⁷ Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii

považuje za preukázanú, ak je uznaná dlžníkom na listine s úradne osvedčeným podpisom dlžníka alebo doložená právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu. Dlžník v úpadku je povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu do 30 dní, odkedy sa dozvedel alebo sa pri zachovaní odbornej starostlivosti mohol dozvedieť o svojom úpadku.

- ❖ *Vyrovnanie* – ak ešte nebolo vydané rozvrhové uznesenie súdu, úpadca môže uviesť súdu návrh, aké vyrovnanie ponúka svojim veriteľom. K návrhu na vyrovnanie doloží zoznam všetkých veriteľov a ich pohľadávok, ako aj zoznam svojho majetku. Ak veritelia príjmu ponúkajú formu vyrovnania, súd vyrovnanie potvrdí..

Podnik zaniká dňom výmazu z obchodného registra. Zániku spoločnosti predchádza jej zrušenie likvidáciou alebo bez likvidácie.

*Likvidácia*³⁸ – je proces speňažovania majetku podniku a úhrady záväzkov. Realizuje sa mimo súdu. Výsledkom je zrušenie spoločnosti a následný zánik výmazom z obchodného registra. Ak by likvidátor zistil, že je viac dlhov ako majetku, musí dať na súd návrh na konkurz. Počas likvidácie sa postupne vykonávajú nasledovné kroky:

- a. zistí sa celkový majetok spoločnosti,
- b. uhradia sa záväzky veriteľov spoločnosti alebo sa inak zabezpečí splnenie týchto záväzkov,
- c. likvidačný zostatok sa rozdelí medzi spoločníkov,
- d. spoločnosť zanikne (vymaže sa z Obch. registra).

Likvidácia sa nevyžaduje ak:³⁹

- spoločnosť nemá žiaden majetok,
- uplynutím doby, na ktorý bol podnik založený,
- dosiahnutím účelu, na ktorý bol založený,
- rozhodnutím súdu o zrušení,
- zrušením konkurzu po splnení rozvrhového uznesenia konkurzu,
- zrušením konkurzu z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty
- zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku.

³⁸ POLÁČEK, B. a ATTL, J.: Posudek znalce a podnik

³⁹ MAJDÚCHOVÁ, A. a NEUMANNOVÁ, A : Podnik a podnikanie

Pri zrušení podniku s likvidáciou musí byť majetok rušeného podniku speňažený a všetky záväzky riadne uspokojené. Po ukončení likvidácie podá likvidátor návrh na výmaz podniku z obchodného registra.

- ❖ *Likvidátor* – menuje ho súd alebo štatutárny orgán spoločnosti v prípade, keď sa konkurz uskutočňuje likvidáciou.

Zrušenie a zánik spoločnosti upravuje Obchodný zákonník: „O zrušení spoločnosti rozhoduje valné zhromaždenie. Pre zrušenie a zánik platí ustanovenie § 68.“⁴⁰ Výmaz sa vykoná ku dňu vydania tohto uznesenia.

1.4 Náklady podniku

Náklady podniku vyjadrujú účelovú transformáciu vynaložených zdrojov v príslušnom výkone. Predstavujú rozsah vecných a finančných prostriedkov i prác, ktoré firma vynakladá na svoju činnosť za určité obdobie a ktorý spôsobí na jeho konečný hospodársky výsledok.⁴¹ Náklady podniku sú peňažné čiastky, ktoré podnik účelne vynaloží na získanie výnosu. Rozdiel medzi výnosmi a nákladmi tvorí výsledok hospodárenia podniku. Prevádzková hospodárska činnosť podniku je tá činnosť, pre ktorú bol podnik založený. U výrobného podniku je to výroba a predaj výrobkov a poskytovanie výrobných služieb, u dopravných podnikov preprava osôb, u obchodných podnikov predaj tovarov a poskytovanie rôznych služieb, u bankových podnikov sústreďovanie voľného kapitálu a jeho požičiavanie a vykonávanie ďalších bankových operácií.⁴²

Náklady podniku⁴³:

- a) Bežné prevádzkové náklady (spotreba materiálu a energie, osobné náklady)
- b) Odpisy dlhodobého majetku
- c) Ostatné prevádzkové náklady
- d) Finančné náklady (úroky a iné finančné náklady)
- e) Mimoriadne náklady (dary, mimoriadne odmeny a iné)

Z účtovného hľadiska výsledok hospodárenia sa člení podľa toho, z akej činnosti vznikol, na výsledok hospodárenia z

⁴⁰ 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

⁴¹ HOLKOVÁ, V. a VESELKOVÁ, A.: Mikroekonómia

⁴² SYNEK, M.: Manažerská ekonomika

⁴³ Tamtiež

- a) Hospodárskej činnosti - je prevádzková činnosť, ktorá súvisí s predmetom podnikania účtovnej jednotky, činnosť vykonávaná na podporu prevádzkovej činnosti a súvisí s hospodárskou činnosťou okrem finančných činností a mimoriadnych činností,
- b) Finančnej činnosti - je činnosť, ktorá súvisí s finančnými operáciami,
- c) Mimoriadnej činnosti - spôsobuje vznik nákladov a výnosov, ktoré nesúvisia s bežnou činnosťou a preto sa nepredpokladá, že sa budú opakovať často alebo pravidelne.

Náklady sú peňažným vyjadrením spotreby majetkových zložiek, spotreby cudzích výkonov alebo nárastu záväzkov. Vznik alebo zvýšenie nákladov vedie k zníženiu vlastného imania.

Vo všeobecnosti ich môžeme rozčleniť podľa:

- druhu – spotreba materiálu, energie, služieb, mzdové, finančné, odpisy,
- účelu – rozčlenenie podľa činností podniku,
- miesta vzniku – nákladové strediská podniku (výroba, údržba, uctáreň...),
- väzby na výrobok, službu
 - jednotkové, kde je priama väzba na daný výkon,
 - režijné, ktoré sa neviažu na konkrétny výkon a zabezpečujú priebeh činnosti podniku.

Členenie nákladov podľa druhu je zachytené aj v našom účtovníctve. Účtujú sa od začiatku účtovného obdobia narastajúcim spôsobom. Členenie nákladov v účtovnej triede 5 umožňuje zistiť náklady osobitne za prevádzkovú, finančnú a mimoriadnu činnosť, a teda zistiť hospodársky výsledok oddelene za jednotlivé činnosti.

Členenie nákladov v účtovnej osnove⁴⁴

50 – Spotrebované nákupy

51 – Služby

52 – Osobné náklady

53 – Dane a poplatky

54 – Iné prevádzkové náklady

55 – Odpisy, rezervy a opravné položky prevádzkových nákladov

56 – Finančné náklady

57 – Rezervy a opravné položky finančných nákladov

58 – Mimoriadne náklady

⁴⁴ Opatrenie Ministerstva financií SR č. 23054/2002-92 zo 16. decembra 2002

V ďalšom texte sa budeme sústreďovať na prevádzkové náklady.

1.4.1 Prevádzkové náklady

Prevádzkové náklady sú vynaložené na získavanie prevádzkových výnosov. Patria k nim položky: bežné prevádzkové náklady, odpisy dlhodobého majetku, ostatné prevádzkové náklady. Rozdiel medzi prevádzkovým výnosom a prevádzkovým nákladom tvorí prevádzkový výsledok hospodárenia (zisk alebo strata), rozdiel medzi finančným výnosom a finančným nákladom je označovaný ako finančný výsledok hospodárenia, ktoré spolu prevádzkovým výsledkom tvorí výsledok hospodárenia za bežné činnosti.⁴⁵

Prevádzkové náklady sú náklady, ktoré sa vzťahujú na obchodných operácií, t.j. náklady na prevádzkovanie zariadenia alebo pobočky spoločnosti. Prevádzkové náklady sa zvyčajne delia do dvoch kategórií:

- fixné prevádzkové náklady - majú tendenciu zostať rovnaké, či podnik alebo zariadenie je neaktívne, alebo fungujú na plnú kapacitu. Sem patria platy zamestnancov a poplatky lízingu strojov. Platy zamestnancov musia byť odlišené od hodinovej mzdy v tejto oblasti.
- variabilné náklady – sa menia v závislosti od rôznych faktorov. Napríklad zaplatené mzdy (na základe hodinovej mzdy), môžu sa meniť závislosti od zmeny odpracovaných hodín.

Prevádzkové náklady zahŕňajú náklady spojené s pravidelne sa opakujúcimi bežnými aktivitami podniku. Finančné náklady sú náklady spojené z finančnými operáciami – úroky, kurzové náklady, náklady súvisiace z predajom cenných papierov. Mimoriadne náklady sú náklady, ktoré sa vyskytujú iba náhodne. Prevádzkové náklady sa účtujú na účtoch účtovných skupín 50 až 55 a patria sem⁴⁶:

- 50 - Spotrebované nákupy - spotreba (materiálu, energie, ostatných neskladovateľných dodávok) a predaný tovar
- 51 – Služby – opravy a udržiavanie, cestovné, náklady na reprezentáciu, ostatné služby

⁴⁵ SYNEK, M. : Manažerská ekonomika

⁴⁶ Opatrenie Ministerstva financií SR č. 23054/2002-92 zo 16. decembra 2002

- 52 - Osobné náklady – mzdové náklady, príjmy spoločníkov a členov zo závislej činnosti, odmeny členom orgánov spoločnosti a družstva, zákonné sociálne poistenie, ostatné sociálne poistenie, sociálne náklady fyzickej osoby – podnikateľa, zákonné sociálne náklady, ostatné sociálne náklady
- 53 - Dane a poplatky - cestná daň, daň z nehnuteľnosti, ostatné dane a poplatky
- 54 - Iné náklady na hospodársku činnosť- zostatková cena predaného dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku, predaný materiál, dary, zmluvné pokuty, penále a úroky z omeškania, ostatné pokuty, penále a úroky z omeškania, odpis pohľadávky, ostatné náklady na hospodársku činnosť, manká a škody
- 55 - Odpisy, rezervy a opravné položky nákladov na hospodársku činnosť - odpisy dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku, tvorba zákonných rezerv, tvorba ostatných rezerv zúčtovanie komplexných nákladov budúcich období, zúčtovanie oprávky k opravnej položke k nadobudnutému majetku, tvorba zákonných opravných položiek, tvorba ostatných opravných položiek

Podnik môže mať viac z jedného typu prevádzkových nákladov. Prevádzkové náklady sú rôzne pre každý podnik. Je však ťažké si nájsť podnik, ktorá nemá žiadne prevádzkové náklady. Dokonca aj internetové obchody, v ktorých môžu byť náklady na prevádzku často znížené, aj u nich je takmer nemožné úplne eliminovať.

Výpočet prevádzkových nákladov sa považuje za potrebné (finančný plán). Ak tieto náklady sú zlé vypočítané a odhadnuté, môže to spôsobiť veľké problémy pre podnik. Nedostatok plánovania zvyšuje riziko, že podnik nebude udržiavať dostatočné finančné prostriedky na prevádzkovanie. Keďže niektoré prevádzkové náklady sú fixné. Vo všeobecnosti nemôžu byť odložené a musia byť zaplatené v čas, ak chce podnik udržať svoje dobré meno ,a preto sú štandardne nastavené na splátkový kalendár. V rámci kategórie variabilných prevádzkových nákladov sú náklady, ktoré vznikajú iba príležitostne. Údržba nehnuteľnosti a opravy zariadení sú hlavné príklady tohto. Tieto prevádzkové náklady sú veľmi ťažko vypočítateľné. Pre tieto úlohy sú väčšinou zapojené obchodný poradcovia alebo konzultanti. Mnohé podniky tiež považujú za prínosné zachovať rozpočet na vedľajšie výdavky. Náklady pri založení spoločnosti sa všeobecne nepočítajú do prevádzkových nákladov. Výdavky spojené so vstupom do podnikania, ako je napríklad zápis do obchodného registra, sa platia len raz.

Ďalšie náklady pri založení, ako napríklad poplatky za inštaláciu zariadenia, môžu byť opakované, ale platby sú zvyčajne dokončené v čase, keď podnik začína pracovať.⁴⁷

1.5 Financovanie podniku

Financovanie podniku je proces získavania kapitálu, s ktorým podnik hospodári a s pomocou ktorého vykonáva svoju podnikateľskú činnosť, pričom veľkosť a štruktúra tohto kapitálu je daná finančnými zdrojmi, z ktorých sa kapitál sústreďuje. Finančné potreby podniku delíme na potreby, ktoré vznikajú pri založení podniku a potreby vyplývajúce z jeho činnosti a ďalšieho rozvoja. Možnosti financovania podniku závisí od viacerých faktorov. Životný cyklus v ktorom sa podnik nachádza má významný vplyv na výber najvhodnejšej formy financovania. Pri založení podniku majitelia majú len úzku škálu finančných možností, ale postupom času ako sa podnik začína rásť, dostáva sa do cyklu stabilizácie a jeho možnosti sa rozširujú a môžu získať cudzí kapitál za výhodnejšie podmienky. Úverové možnosti jednotlivých právnych foriem podnikania sa značne líšia. Odvíjajú sa od výšky kapitálu, ktorým podnik disponuje, a významnú rolu hrá aj spôsob a miera ručenia spoločníkov. Okrem toho ešte ďalšie predpisy zaisťujú istotu veriteľov, zvyšujú úverovú istotu a rozširujú tak možnosti prístupu k cudzím zdrojom. Možnosti získavanie dodatočných externých zdrojov pre financovanie podniku je veľmi významná, lebo z pohľadu zaistenia „going concern princípu“⁴⁸ platí, že je nevyhnutné, aby firma trvalo rástla a zväčšovala sa.⁴⁹ V dnešnej dobe je všeobecne známe, že najmenej efektívne a tým najdrahšou formou je financovanie investičných inovácií z vlastných zdrojov, vlastným kapitálom. Preto nové formy financovania počítajú predovšetkým s využitím úveru

Finančné zdroje podniku môžeme členiť z rôznych hľadísk, pričom každé nám bližšie charakterizuje istú stránku ich pôsobenia v podniku⁵⁰ :

- a) podľa účelu, na ktorý sú určené, získava podnik finančné zdroje ako kapitál alebo ako peniaze:
 - o kapitál – ak zdroje slúžia na zriadenie, rozšírenie, modernizáciu alebo iné zveľadenie podniku, investujú sa, vkladajú sa teda do podniku na trvalo alebo dlhodobo. Podnik ich spravidla získava na kapitálovom trhu.

⁴⁷ <http://www.wisegeek.com/what-are-operating-costs.htm>

⁴⁸ Princíp pokračujúceho podniku

⁴⁹ SYNEK, M. : Manažerská ekonomika

⁵⁰ VLACHYNSKÝ, K.: Podnikové Financie,

- peniaze – slúžia na zabezpečenie platobnej schopnosti a likvidity P v priebehu jeho hospodárenia, uspokojujú iba dočasnú, spravidla krátkodobú finančnú potrebu, a získavajú sa na peňažnom trhu
- b) z časového hľadiska:
- trvalé – takýto charakter má ZI podniku získavané pôvodnými a dodatočnými vkladmi vlastníkov a samofinancovaním
 - dlhodobé – zdroje získavané úverovou formou. Spravidla sa podrobnejšie členia na dlhodobé záväzky (so splatnosťou nad 4 až 6 r) a strednodobé záväzky (so splatnosťou 1 až 4 r).
 - krátkodobé – rôzne druhy úverových zdrojov s lehotou splatnosti do 1 roka
- c) podľa zdroja, z ktorého do podniku finančné zdroje plynú⁵¹:
- externé – všetky zdroje plynúce do podniku od iných subjektov, t. z. všetky druhy úverov a pôžičiek, dotácie, ale aj pôvodné a dodatočné vklady vlastníkov
 - interné – financovanie zo zisku a odpisy
- d) z hľadiska pravidelnosti financovania rozoznávame:
- bežné – spočíva v zaisťovaní a vynakladaní peňažných prostriedkov na bežnú prevádzku podniku.
 - mimoriadne – financovanie pri založení podniku, pri rozširovaní podniku a jeho aktivít, financovanie pri spojovaní, sanácií alebo likvidácií podniku,
- e) Podľa pôvodu finančných prostriedkov rozoznávame:
- financovanie vlastným kapitálom – emisia akcií, peňažné a vecné vklady majiteľov
 - financovanie cudzím kapitálom – bankové úvery, obligácie, zálohy odberateľov
 - samofinancovanie – odpisy, financovanie zo zisku, z rezerv

⁵¹ SYNEK, M. :Manažerská ekonomika

1.5.1 Interné zdroje financovania

Financovanie z interné zdrojov je vlastne samofinancovanie podniku z vlastných zdrojov, ktoré získavajú z finančno-hospodárskej činnosti. Pre podnik je to výhodné, keďže nemusí žiadať od spoločníkov ďalšie vklady, ak by potreboval rozšíriť kapitálovú základňu. Pomocou samofinancovania podnik bude potrebovať menšie množstvo cudzieho kapitálu. Podľa spôsobu získavania interných zdrojov rozdeľujeme na:

➤ Zisk⁵² - Je najdôležitejší interný finančný zdroj. Rozsah financovania zo zisku závisí najmä od platných legislatívnych úprav rozdeľovania zisku. Vykázaný zisk sa spravidla rozdeľuje na úhradu daní, na výplatu dividend a na samofinancovania podniku. V podnikoch jednotlivca a osobných spoločnostiach sa nepovažuje problematika rozdelenia zisku na samofinancovanie a na podiel pre majiteľov kapitálu za zložitú. V kapitálových spoločnostiach môžu vznikať protichodné záujmy medzi akcionármi a veriteľmi. Jedna z možností rozdelenia zisku v kapitálovej spoločnosti:

a. prídely fondom:

- zákonný rezervný fond – uskutočňuje sa minimálne vo výške 5 % z čistého zisku až do dosiahnutia výšky rezervného fondu určenej v stanovách, najmenej však do výšky 20 % základného imania
- sociálny fond – tvorí sa podľa kolektívnej zmluvy na príslušný rok. Prídel je stanovený percentom z objemu mzdových prostriedkov.
- zvláštny rezervný fond – môže ho spoločnosť tvoriť napr. na krytie očakávanej straty z nedobytných pohľadávok

b. ostatné použitie zisku:

- úroky z obligácií – v prípade, že spoločnosť emitovala obligácie, úroky z obligácií musia byť zahrnuté do ostatného použitia zisku
 - dividendy – časť zisku, ktorú podľa rozhodnutia valného zhromaždenia spoločnosť prideluje vlastníkom (akcionárom) spoločnosti. Je to teda príjem akcionára, ktorý vyplýva z vlastníctva majetku spoločnosti.
 - tantiémy – vyplácajú sa členom orgánov spoločnosti, t.j. členom predstavenstva a členom dozornej rady
- c. nerozdelený zisk – tá časť dosiahnutého finančného výsledku, ktorá zabezpečuje financovanie rozvoja spoločnosti

⁵² Zákon č. 595/2003 Z. z. Zákon o dani z príjmov

- Odpisy- Odpisovaním sa na účely tohto zákona rozumie postupné zahrňovanie odpisov z hmotného majetku a nehmotného majetku do daňových výdavkov, ktorý je účtovaný, alebo evidovaný podľa § 6 ods. 11 a je používaný na zabezpečenie zdaniteľných príjmov. Postup pri odpisovaní hmotného majetku je určený v § 26 až 28 a nehmotného majetku v odseku 8, ak nejde o hmotný majetok a nehmotný majetok vylúčený z odpisovania podľa § 23.⁵³ Odpisy sú peňažným vyjadrením opotrebovania investičného hmotného a nehmotného majetku v priebehu príslušného obdobia, za ktoré sa účtujú do nákladov. Z účtovného hľadiska majú vyjadrovať skutočné opotrebenie daného majetku za dané obdobie a jeho reálnu dobu životnosti, pričom hlavnou príčinou opotrebenia majetku môže byť tak fyzické zhoršenie stavu majetku v dôsledku jeho používania, ako aj jeho morálne zastaranie. Účtovné odpisy ovplyvňujú výšku výsledku hospodárenia pred zdanením daňou z príjmov, pričom treba rešpektovať právne predpisy o účtovníctve. Z daňového hľadiska predstavujú odpisy spravidla najvýznamnejšie výdavky na dosiahnutie, udržanie a zabezpečenie príjmov daňovníka. Na účely vyčíslenia daňových odpisov treba rešpektovať príslušné daňové zákony, prostredníctvom ktorých štát stanovuje účtovným jednotkám, v akej maximálnej ročnej výške si môžu obstarávacie ceny dlhodobého hmotného a nehmotného majetku preniesť v podobe nákladov do základu dane a znížiť si tak daňovú povinnosť.⁵⁴ Odpisy sa takto stávajú súčasťou výrobných nákladov a takto sa stávajú zdrojom financovania majetku podniku.
- Rezervy⁵⁵ - spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť už pri vzniku vytvára rezervný fond povinne zo zisku bežného účtovného obdobia vykázaného v schválenej riadnej individuálnej účtovnej závierke (čistý zisk). Rezervný fond možno vytvoriť už pri vzniku spoločnosti alebo pri zvyšovaní základného imania príplatkami spoločníkov nad výšku vkladov alebo nad menovitú hodnotu akcií. Podiel na zisku spoločnosti možno určiť až po doplnení rezervného fondu v súlade s týmto zákonom, spoločenskou zmluvou alebo stanovami. V období, keď nie sú tieto rezervy v plnej miere potrebné na financovanie účelu za ktorým boli vytvorené, môže ich podnik dočasne využívať ako zdroj interného financovania.

⁵³ Zákon č. 431/2002 Z. z. Zákon o účtovníctve

⁵⁴ ĎURIANOVÁ, I.: Daňová reforma v SR z hľadiska podnikateľskej sféry i občanov

⁵⁵ 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

1.5.2 Externé zdroje financovania

Pri financovaní z vlastných zdrojov dosiahneme nezávislosť od cudzích zdrojov a úspory z úrokových nákladov, ale zvolíme sa tak najdrahší variant financovania. Dôvodom je skutočnosť, že zisk z projektu je zdanený a dividendy sa vyplácajú zo zisku po zdanení, ale úroky z úveru sú súčasťou nákladov a tým znižujú zdaniteľný základ a teda aj celkovú daň z príjmov. Pri zvyšovaní podielu cudzích zdrojov dosiahneme ekonomicky efektívnejšie parametre investičného projektu. Zvyšovanie cudzieho kapitálu má však aj riziká spojené s finančnou stabilitou podniku. Pri financovaní z cudzích zdrojov musí podnik platiť pravidelné úroky a splátky a to bez ohľadu na finančnú situáciu, čo môže viesť k finančným problémom a môže byť dôvodom neúspechu celého investičného projektu⁵⁶.

Pri výbere optimálneho zdroja na financovanie investičných zámerov je potrebné najprv poznať všetky možnosti financovania, t.j. všetky alternatívne zdroje financovania. Až po ich posúdení si môžeme vybrať optimálny variant, prípadne kombináciu zdrojov financovania. Z podnikovej sféry majú najširšiu možnosť výberu z finančných zdrojov akciové spoločnosti, ktoré môžu vydať akcie kmeňové či prioritné, zabezpečiť financovanie z rezervného fondu alebo prostredníctvom emisného ážia.

I. Vlastný kapitál

➤ Vklady vlastníkov

Prakticky žiadne podnikanie sa neobíde bez počiatočného vkladu osôb, ktoré sa rozhodnú podnikat'. Rozdiel je len v tom, či je zákonom stanovená povinnosť pri zakladaní vložiť do spoločnosti základný kapitál alebo nie. Výhodou fyzických osôb, ktorý podnikajú samostatne na základe živnostenského alebo iného oprávnenia pri založení nie je stanovený minimálny začiatočný vklad. Pri kapitálových spoločnosti to vyzerá inak. Pri najrozšírenejšej právnej formy podnikania – spoločnosť s ručením obmedzeným – výška jedného spoločníka je 750€ a pre celú spoločnosť to musí byť minimálne 5000€. Pri najstaršej formy kapitálovej spoločnosti – akciová spoločnosť – založené bez verejnej ponuky akcií musí byť aspoň 25000€⁵⁷. Vlastné zdroje financovania v podobe vkladov vlastníkov sú hlavnými nositeľmi podnikateľského rizika. V prípade likvidácie podniku sú vyplatení ako posledný. Na druhej strane je pozitívnym signálom pre dodávateľov cudzieho kapitálu. Podiel vlastného kapitálu na celkovom kapitálu je ukazovateľom nezávislosti.

⁵⁶ VLACHYNSKÝ, K.: Podnikové Financie,

⁵⁷ Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

➤ **Emisia akcií**

Najnáročnejšie je získať začiatočný vklad formou akcií. Akcie môžu mať dve formy - akcie na meno a akcie na majiteľa - a tri druhy ktoré členíme na kmeňové, prioritné a zamestnanecké akcie⁵⁸. Finančné prostriedky získavajú akciové spoločnosti pri založení vydaním kmeňových akcií, čo vlastne tvoria ich základné imanie. Akcie sú cenné papiere bez dátumu splatnosti, čo pre emitenta znamená získanie konečného kapitálu, zatiaľ čo investor získa likvidné aktíva počas dražby. Akcionári tieto akcie môžu potom predat' na sekundárnom trhu a tak získajú naspäť svoje peniaze, bez toho aby sa znížilo základné imanie danej spoločnosti. Emitované kmeňové akcie spoločnosti sú väčšinou v rukách vonkajších investorov, ale aj akciová spoločnosť môže držať vlastné akcie vo svojom vlastníctve.⁵⁹ Výška, resp. štruktúra základného imania sa počas existencie spoločnosti môže meniť. Niekedy je potrebné zvýšiť alebo znížiť akciový kapitál spoločnosti, pričom bežnejšie je práve jeho zvyšovanie. Zvyšovanie základného imania spoločnosti emisiou nových akcií predstavuje najlacnejší zdroj financovania investičných potrieb, ktorý má pozitívny vplyv na bilanciu aktív a pasív spoločnosti a v prípade úspešného umiestnenia a upísania domácimi a zahraničnými investormi môže mať dopad na zvýšenie kredibility spoločnosti a rast ceny akcií na kapitálovom trhu.

➤ **Rizikový kapitál**

Rizikový kapitál sú finančné prostriedky vkladané investorom do vlastného imania nekótovaných spoločností. Pri novo vznikajúcich spoločnostiach ide o spoločné založenie firmy s peňažným vkladom do základného imania zo strany spoločnosti rizikového kapitálu. Rizikový kapitál je prostriedok pre financovanie zahájenia činnosti spoločnosti, jej rozvoja alebo expanzie, kedy investor rizikového kapitálu nadobúda dohodnutý podiel na vlastnom imaní spoločnosti za poskytnutie určitého objemu finančného kapitálu. Rizikový kapitál pomáha malým a stredným podnikom, ktorý je predovšetkým partnerstvo podnikateľa a investora. Rizikové kapitálové fondy si stanovujú vlastné investičné príležitosti, ktoré odvíjajú od svojej investičnej stratégie. Investícia vo forme rizikového kapitálu nie je totiž jednorazové poskytnutie finančných prostriedkov, ale niekoľkoročný proces súžitia podnikateľského subjektu s investorom rizikového kapitálu. Obvykle investor rizikového kapitálu nadobúda minoritný obchodný podiel na spoločnosti, a síce sa zúčastňuje na prijímaní zásadných rozhodnutí firmy, ale ponecháva bežný chod spoločnosti na nositeľoch podnikateľského zámeru resp. pôvodných vlastníkoch. Ak je spoločnosť neúspešná, investor

⁵⁸ VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol.: Podnikání malé a střední firmy,

⁵⁹ PÁLINKÓ, É. – SZABÓ, M.: Vállalati pénzügyek

stráca vložené prostriedky. Na druhej strane v prípade úspechu firmy môže menšinový podiel predstavovať aj niekoľkonásobné zhodnotenie investície. Investor rizikového kapitálu dosiahne výnosy resp. zisky iba vtedy, keď ich dosiahne aj tvorca podnikateľského zámeru (podnikateľ). Spoločnosti poskytujúce rizikový kapitál sa odlišujú kritériami, ktoré sa týkajú veľkosti a doby trvania investície, odvetvového zamerania, ale predovšetkým zameraním sa na určitú investičnú štádiu podniku.⁶⁰ Rizikové investovanie ako proces prebieha v niekoľkých etapách, ktoré sú nadviazané na životný cyklus firiem. V rôznych obdobiach sa kapitál používa na rôzne účely:⁶¹

- a. Počiatkový kapitál (seed capital) - dokončenie výskumu, vývoja a overenia počiatkového konceptu, plánu skôr ako podnik dosiahne štartovaciu fázu
- b. Štartovný kapitál (start-up capital) - financovanie poskytované podnikom na vývoj a dopracovanie výroby výrobku alebo služby a na počiatkový marketing, podniky môžu byť vo fáze zakladania alebo podniky, ktoré sú už založené, ale nepredávajú svoje výrobky alebo neposkytujú svoje služby pravidelne na komerčnom základe. Po tomto bode môžeme rozprávať o financovaní počiatkového rozvoja, kde podnik dokončil etapu rozvoja výrobku alebo služby a požaduje ďalšie financovanie na začatie komerčnej výroby za účelom dosiahnutia prvých tržieb, podnik zatiaľ nemusí dosahovať zisk
- c. Rozvojový kapitál (expansion capital) - financovanie poskytované za účelom rastu a rozvoja už produkujúceho podniku bez ohľadu na to, či už dosiahol bod zlomu, alebo nie, investícia smeruje do rozšírenia výrobných kapacít, rozvoja trhového potenciálu, ďalšieho rozvoja produktu alebo služby alebo do rozšírenia pracovného kapitálu.
- d. Kapitál akvizície (acquisition capital) - predstavuje aktivitu súkromných firiem pozostávajúcu vo vzájomnom skupovaní, preberaní vlastníckych podielov pasívnych akcionárov a (alebo) rastúce majetkové ambície manažmentu. K tomuto typu investícií patrí teda manažment buy-out a manažment buy-in. Manažment buy-out, je kapitál, ktorý umožní súčasnému manažmentu a investorom získať už existujúci výrobný sortiment alebo obchod. Kapitál, ktorý umožní vstúpiť do spoločnosti manažérovi alebo skupine manažérov stojacich mimo ich spoločnosti, sa nazýva manažment buy-in.

⁶⁰ <http://www.fondfondov.sk/article.php?key=140506190717&node=78>

⁶¹ VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol.: Podnikání malé a střední firmy,

- e. Financovanie dlhov (debt replacement) - keď nastane situácia, keď sa nádejné projekty dostanú do krátkodobej straty a zapríčinia tak kolaps cash-flow, rizikový investor zaplatí časť dlhov a firma získa v nej majetkový podiel.
- f. Záchranný kapitál (rescue capital) - je špeciálnym typom rozvojovej kapitálovej investície. Manažment stratovej firmy je podporený vo svojej snahe o záchranu firmy.

Rizikový kapitál je podielový kapitál poskytovaný profesionálnymi spoločnosťami investujúcimi do podnikov, ktoré disponujú potenciálom výrazného rastu za účelom zahájenia činnosti, rozvoja alebo transformácie vlastníctva.

Bez cudzieho kapitálu sa obíde len máloktorý podnik. Cudzí kapitál je vlastne dlhom podniku, ktorý podnik musí v určenej dobe splatiť. Podľa tejto doby ich rozdeľujeme na⁶²:

- Krátkodobý cudzí kapitál – na dobu do 1 roka
- Dlhodobý cudzí kapitál – na dobu dlhší ako 1 rok

II. Krátkodobý cudzí kapitál

Zahrňuje záväzky podniku, ktoré sú splatené do jedného roka. Patrí medzi nimi⁶³:

- ❖ Úvery
- ❖ Pôžičky
- ❖ Čiastky zatiaľ nevyplatených miezd a plátov
- ❖ Nezaplatené dane
- ❖ Výdavky budúcich období

- Prevádzkový úver⁶⁴ - je určený pre podnikateľa, ktorý je fyzickou alebo právnickou osobou, a ktorý je oprávnený podnikat' na území Slovenskej republiky podniká, má tu daňovú povinnosť a môže byť podľa príslušných právnych predpisov príjemcom úveru. Tento úver je možné získať na prevádzkové potreby, investičné potreby, na obežné prostriedky a na prechodný nedostatok finančných prostriedkov. Prevádzkový úver je ideálnym riešením pre podnikateľov. Tento úver môže byť podľa doby splatnosti: krátkodobý, strednodobý dlhodobý. Podnikateľský prevádzkový úver má niekoľko výhod. Môže pomôcť podnikateľom prekonať aktuálne krátkodobé finančné problémy. Tento úver môžu brať ako istú finančnú rezervu na neočakávané výdavky. Čerpanie úveru sú väčšinou prispôsobené požiadavkám podnikateľov, ktorí majú

⁶² SYNEK, M. :Manažerská ekonomika

⁶³ SYNEK, M. :Manažerská ekonomika

⁶⁴ <http://www.i-uver.eu/provozni-uver/>

možnosť čerpať úver postupne podľa ich aktuálnych potrieb. Tento typ úveru umožňuje podnikateľom napríklad financovať pohľadávky po lehote splatnosti, vyplatiť dlžné mzdy. Týmto úverom sa môžu komplexne financovať prevádzkové operatívne investičné potreby podniku. V neposlednom rade vďaka tomuto úveru možno získať samostatne úvery na jednotlivé druhy obežných prostriedkov.

- Kontokorentný úver⁶⁵ - ide o dohodu medzi bankou a klientom, na základe ktorej banka poskytuje klientovi úver prostredníctvom jeho bežného účtu. Kontokorentný úver je bankami poskytovaný ako krátkodobý, ak je splatný do jedného roka, a ako strednodobý s dobou splatnosti do dvoch rokov. Najväčšiu mieru rizika banky ako dlžníka aj ako veriteľa predstavuje úrokové riziko. Za dva hlavné zdroje uvedeného rizika možno považovať pôsobenie trhu a spôsob refinancovania hypotekárnych úverov.
- Eskontný úver⁶⁶ - banka nakupuje od klienta zmenky, pred ich splatnosťou, za nominálnu hodnotu, zníženú o diskont (rozdiel medzi sumou eskontného úveru a sumou pri odkúpení) a províziu. V čase jej splatnosti ju predkladá zmenkovému dlžníkovi na úhradu.
- Lombardný úver⁶⁷ - predstavuje úver, ktorý banka poskytuje na základe záložného práva na hnutelný majetok alebo práva. Zväčša poskytuje maximálne do 60 až 90% hodnoty zálohu. Výška tejto zálohy súvisí možným znehodnotením zálohu z hľadiska trhovej ceny alebo s dodatočnými nákladmi veriteľ pri realizácii záložného majetku alebo práva. Tento druh sa poskytuje za zálohu cenných papierov, tovaru, pohľadávok, vkladných knižiek, drahých kovov alebo práva (autorské práva, životné poisťky atď.) Veľkou výhodou je, že dlžník nemusí predávať svoje majetkové hodnoty a môže preklenúť dočasný nedostatok likvidných prostriedkov použitím tohto majetku na zabezpečenie úveru.
- Splátkové úvery - umožňujú financovanie prevádzkových potrieb spoločnosti prostredníctvom úveru s fixnými splátkami. Sú vždy poskytované ako účelový a bezhotovostný úver.
- Express úver – sa poskytuje na riešenie neočakávaných udalostí s rýchlou pôžičkou. Výhody tohto úveru sú, že sa poskytujú aj pre podnikateľov z

⁶⁵ <http://www.uvery-pozicky-online.sk/kontokorentny-uver/>

⁶⁶ <http://www.uvery-pozicky-online.sk/eskontny-uver/>

⁶⁷ <http://www.uvery-pozicky-online.sk/lombardny-uver/>

negatívnym hospodárskym výsledkom, žiadosti sa posudzujú bez znaleckého posudku a nie je potrebný podnikateľský zámer.

- Firemné kreditné karty⁶⁸ – spájajú všetky spôsoby bezúčelového použitia platobnej karty s formou bezúročného úveru na určité obdobie (väčšinou 1 až 2 mesiace).
 - Termínovaný úver na financovanie prevádzkových potrieb⁶⁹ - používa sa na financovanie krátkodobých prevádzkových potrieb klienta, t.j. splatenie krátkodobých obchodných záväzkov za nákup zásob, refinancovanie krátkodobých obchodných pohľadávok.
- Dodávateľský úver⁷⁰ - používa väčšina podnikov a podnikateľov. Fungujú na princípe oneskorenej platby zo strany odberateľa. Odberateľ vystavuje dodávateľovi zmenku, ktorá dodávateľský úver zaisťuje. Najväčšou výhodou pre odberateľa je skutočnosť, že predmet kúpi prechádza do jeho majetku, bez toho aby za neho zaplatil celú obstarávaciu cenu. To je hlavný rozdiel medzi dodávateľským úverom a lízingom. Aj pre dodávateľa to môže byť zaujímavý nástroj. Zmenka je prevoditeľný cenný papier. Dodávateľ ju tak môže napríklad eskontovať u banky, čím premení dodávateľský úver na úver bankový čiže diskontné. Dodávateľ môže navyše dodávateľský úver využiť ako nástroj konkurenčného boja, pretože ponúka svojim obchodným partnerom výhodnejšie podmienky v možnosti odložiť platbu.
- Odberateľský úver⁷¹ - Žiadateľ o úver je exportujúci výrobca (dodávateľ) so sídlom a miestom podnikania na území Slovenskej republiky, ktorý má uzatvorenú zmluvu o vývoze vo forme a za podmienok prijateľných pre EXIMBANKU SR. Prijemca úveru je právnická osoba so sídlom v zahraničí - zahraničný odberateľ (priamy vývozný odberateľský úver) alebo banka zahraničného odberateľa (nepriamy vývozný odberateľský úver). Úver je možné poskytnúť maximálne do výšky 85% hodnoty zmluvy o vývoze, sú poskytované v súlade s podmienkami dohovoru OECD a poskytujú sa ako krátko aj dlhodobé, pri úvere na obdobie dlhšie ako 2 roky s potencionálnym dopadom na životné prostredie je požadované predloženie posudku o vplyve vývozu na životné prostredie v krajine zahraničného vývozc.

⁶⁸ http://www.kreditnekarty.eu/druhy/business_kreditne_karty_4.html

⁶⁹ <http://www.dexia.sk/www/home.nsf/s/1163>

⁷⁰ <http://www.i-uver.eu/dodavatelisky-uver/>

⁷¹ http://www.eximbanka.sk/sk/nase-produkty/bankove-produkty/financovanie-vyvoznych-odberatelskych-uverov.html?page_id=10849

III. Strednodobý a dlhodobý cudzí kapitál

Podniky zvýšia svoje dlhodobé finančné prostriedky ,bud' z vlastného kapitálu akcionárov alebo z pôžičiek. Každý typ financovania má niekoľko podskupín. Jeden celkom dôležitý spôsob financovania je konvertibilný úver⁷², ktoré má prvky z oboch typov. Ďalej zvažujeme rôzne podtypy ,kde sú dané finančné ciele akcionárov – maximalizácia bohatstva – a pokúsia si zatriktívniť podnik pre potenciálnych investorov. McLaney rozdelil možnosti dlhodobého financovania do týchto skupín: bežný (vlastný) kapitál , prioritné akcie ,pôžičky a dlhopisy, konvertibilný úver, warranty, úvery, financie kryté aktívami (sekuritizácia), leasing, dotácie z verejných prostriedkov.⁷³

Strednodobé a dlhodobé bankové úvery sú najrozšírenejšou formou externého financovania investičných zámerov podnikovej sféry je bankový úver. Najvýhodnejšou formou je najmä z hľadiska individuálneho prístupu a flexibility pri stanovovaní úverových podmienok pre konkrétny investičný zámer. Úver je pre podnik návratnou formou získania externých zdrojov. Pre podnik sú dôležité podmienky, za ktorých možno daný zdroj získať:⁷⁴

- práva, ktoré veriteľ v dlžníckom podniku poskytnutím úveru získal,
- konkrétne ustanovenia úverovej zmluvy (porušenie, spôsob poskytovania a splácania úverov, lehota splatnosti, výška úrokovej sadzby, stupeň likvidity, obmedzenie v investičnej aktivite a pod.).

Financovanie bankovým úverom má aj svoje nevýhody ako vysoké úroky, prísne hodnotenie úverovej spôsobilosti a nedostupnosť pre všetky investičné zámery. Je preto potrebné mať k dispozícii aj iné alternatívy dlhodobého financovania z cudzích zdrojov⁷⁵.

- Termínovaný úver na financovanie investičných potrieb - používa sa na financovanie nákupu alebo rekonštrukcie stálych aktív. Úver môže byť poskytnutý jednorázovo alebo postupne, podľa konkrétnych investičných potrieb. Úver sa poskytuje ako strednodobý alebo dlhodobý.
- Hypotekárny úver⁷⁶ - Účelom poskytnutia týchto úverov je spraviť financovanie investícií, obstaranie základného majetku, výnimočne aj obežného majetku, financovanie potrieb štátu, transformácia štátneho dlho a financovanie potrieb

⁷²Konvertibilný úver je formou bežného úveru s dohodnutou podmienkou, že ak dôjde k nesplácaniu úveru, bude sa jeho nesplatená časť meniť na vlastníctvo zodpovedajúce obchodnému podielu v investovanej spoločnosti. V tomto prípade môže dôjsť opäť k neskoršiemu odpredaju obchodného podielu. Konvertibilný úver predstavuje len doplnkovú formu investovania popri majetkových investíciách.

Zdroj: http://www.bicbb.sk/zac_pod/uvery/uvery_fond_start_kap.htm

⁷³ McLaney E.: Business finance: Theory and practice ,str.217

⁷⁴ MAJTÁN, M.: Projektový manažment,

⁷⁵ MAJKOVÁ, M.: Možnosti financovania malých a stredných podnikov v SR

⁷⁶ <http://www.uvery-pozicky-online.sk/hypotekarny-uver/>

miestnej správy. Všetky úverové riziká v tomto prípade zvyšuje faktor poskytovania peňazí na dlhú dobu. Prijemca hypotekárneho úveru je vo vzťahu k peňažnému ústavu dlžníkom. Špecifickosť vzťahov medzi účastníkmi hypotekárnych obchodov je najmä v tom, že pri komerčných úveroch všetky opatrenia, zamerané na zabezpečenie úverov (bonita klienta, ratingové ohodnotenie, finančná analýza subjektu) smerujú k ochrane záujmov komerčnej bank. Najväčšiu mieru rizika banky ako dlžníka aj ako veriteľa predstavuje úrokové riziko. Za dva hlavné zdroje uvedeného rizika možno považovať pôsobenie trhu a spôsob refinancovania hypotekárnych úverov. Hypotekárne produkty sú mimoriadne citlivé na zmenu makroekonomických podmienok a vyhovuje im stabilné ekonomické prostredie.

- Finančný leasing⁷⁷ - Ako moderná forma financovania sa viac presadzuje finančný lízing, na ktorý buď hľadáme ako na trojstrannú zmluvu alebo je možné rozložiť transakciu finančného lízingu na zmluvu kúpnu a nájomnú. Finančný lízing je založený na dlhodobom prenájme upravenom príslušnou zmluvou, v rámci ktorej vlastných zariadení prevádza na užívateľa v podstate všetky riziká a výnosy spojené s vlastníctvom daného majetku. Po splatení investície prechádza majetok do vlastníctva podniku.
- Emisia obligácií - Obligácia je emitovaná s cieľom získať peňažné prostriedky na určitý čas. Je to dlhodobý cenný papier, s ktorým je spojené právo majiteľa požadovať splatenie dlžnej čiastky v nominálnej hodnote a vyplatenie výnosov z nej k určitému dátumu.
- Kapitalizácia pohľadávky⁷⁸ – Veriteľ svoju pohľadávku voči spoločnosti vloží ako vklad do tejto spoločnosti a získa za ne akcie ; o menovitú hodnotu pohľadávky sa zvyšuje základný kapitál a pohľadávka veriteľa a dlhy spoločnosti zanikajú.
- Tiché spoločenstvo⁷⁹ - V zmluve o tichom spoločenstve ide o poskytnutie určitého vkladu tichým spoločníkom podnikateľovi. Tichý spoločník sa podieľa na podnikaní a podnikateľ sa zaväzuje na platenie časti zo zisku tichému spoločníkovi podľa výšky podielu vyplývajúceho zo zmluvy o tichom spoločenstve. Predmetom vkladu môže byť peňažná suma, vec, právo alebo iná majetková hodnota využiteľná pri podnikaní. Pri zániku zmluvy má tichý spoločník ohľadne svojho vkladu právne postavenie, aké

⁷⁷ <http://www.uvery-pozicky-online.sk/financny-leasing/>

⁷⁸ MAJKOVÁ, M.: Možnosti financovania malých a stredných podnikov v SR

⁷⁹ Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

má veriteľ ohľadne svojej pohľadávky, pokiaľ zo zmluvy nevyplýva niečo iné. Nemôže však požadovať vrátenie svojho vkladu pred zánikom zmluvy.

- Dotácie - nenávratný zdroj financovania. Štát alebo iný územný celok tak podporuje realizáciu spoločensky prospešných cieľov. Je to nenávratné získavanie finančných zdrojov, či už z prostriedkov štátneho rozpočtu alebo z verejných fondov. V momente pridelenia sa menia na zdroj vlastný.

V štátoch s rozvinutou trhovou ekonomikou sa používa ďaleko viac foriem dlhového financovania. Wöhe uvádza tieto formy financovania z cudzích zdrojov⁸⁰:

- a) Dlhodobé financovanie - priemyslové obligácie, konvertibilné úpisy, opčné úpisy, ziskové úpisy, pôžičky na záložné listy, upisovacie a účastnícke listy
- b) Leasing – operačné a finančné
- c) Krátkodobé financovanie – dodávateľský úver, kontokorentný úver, lombardný úver, záručný úver, faktoring⁸¹, negociačný úver⁸², forfaiting⁸³
- d) Inovované – pôžičky s nulovým kupónom (zerobonds), premenlivo úročené pôžičky (floating rate notes), pôžičky s dvojitou menou (multi currency notes)

Podľa predpokladaného využitia financovania podniku, teda na čo si vlastne podnik berie úver, rozdeľujeme na prevádzkové úvery a investičné úvery. Krátkodobé úvery tvoria hlavne preklenovacie úvery, úvery na financovanie prevádzky nákladov a podobne. Dlhodobé úvery tvoria investičné úvery do hnutel'ného a nehnuteľného vybavenia pre podnikanie. Keď si chceme požičať peniaze jednoznačne najvýhodnejší úver vie poskytnúť banka. Lenže banky majú aj náročnejšie kritéria, podľa ktorých jednotlivých žiadateľov posudzujú. Aj keď sa podnikateľské prostredie na Slovensku stále zlepšuje a rozbehnúť firmu je o niečo jednoduchšie ako pred niekoľkými rokmi, jedným z najväčších problémov zostáva získanie štartovacieho kapitálu. V poskytovaní úverov pre podnikateľskú činnosť sa zlepšili aj komerčné banky, no väčšinou očakávajú, že žiadateľ o pôžičku bude mať za sebou istú podnikateľskú históriu.

Na slovenskom trhu fungujú pomerne úspešne nebankové inštitúcie, ktoré ponúkajú množstvo finančných pôžičiek. Klienti sa väčšinou na nebankové spoločnosti obracajú práve

⁸⁰ WÖHE, G. a KISLINGEROVÁ, E.: Úvod do podnikového hospodárství

⁸¹ Faktoring = je odkúpenie pohľadávky bankou alebo faktorskou spoločnosťou. Výhodou je, že financie môže získať podnik, ktorý nespĺňa úverové požiadavky v banke.

⁸² Negociačný úver = Eskontný úver v zahraničí

⁸³ Forfaiting = je formou financovania podnikových potrieb predajom pohľadávky splatnej v budúcnosti, tretej strane. Je uplatňovaný v zahraničnom obchode, predstavuje formu strednodobého a dlhodobého úverovania vývozu

vtedy, pokiaľ sa im nepodarilo získať pôžičku v banke. Najčastejším dôvodom, kedy banky zamietajú žiadosti o pôžičky sú záznam v registri, nedostatočný príjem alebo neschopnosť doložiť výšku príjmu. Práve pre týchto ľudí sú určené nebankové pôžičky online. Nebankové spoločnosti akou je napríklad Quatro sú ochotné požičať napríklad nezamestnaným, ženám na materskej dovolenke či dôchodcom. Na Slovensku pôsobí veľa nebankových subjektov, ale len zopár je naozaj seriózných. Napríklad spoločnosť Home Credit poskytuje jednoduchú možnosť ako si požičať – prostredníctvom online formulára, kde vyplníte svoje osobné údaje, výšku sumy ktorú si chcete požičať a formulár odošlete. O pár hodín sa dozviete, či bola Vaša žiadosť schválená alebo zamietnutá. Home Credit si neúčtuje poplatok za vybavenie pôžičky. Niektoré nebankové inštitúcie požadujú však aj poplatok za vybavenie pôžičky.⁸⁴

Výhody nebankových pôžičiek:

- Vhodné pre nezamestnaných, dôchodcov, ženy na materskej dovolenke, študentov
- Nekontrolujú sa bankové a nebankové registre
- Rýchle vybavenie a schválenie aj z domu, prostredníctvom online formulára alebo telefonicky
- Bezúčelovosť pôžičky
- Potvrdenie o výške príjmu sa väčšinou nevyžaduje

Nevýhody nebankových pôžičiek

- Často sa vyžaduje poplatok za vybavenie nebankovej pôžičky
- Vysoké úroky a RPMN

Ďalšou pomocou pre podnikateľov je Slovenská záručná a rozvojová banka (SZRB) alebo Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) .

Slovenská záručná a rozvojová banka (SZRB)⁸⁵ – poskytuje úvery alebo záruky komerčnej banke klientom, ktorí nemajú dostatočnú mieru zabezpečenia. Úrok sa pohybuje od 5%. Poskytuje priamy úver, ktorý slúži na financovanie investičných (splätnosť do 10 rokov) a prevádzkových potrieb (splätnosť do 3 rokov). Okrem toho ponúka aj ďalšie produkty, ako napr. úver “Podnikateľka”, ktorý slúži na nákup podnikateľky, ktoré zamestnávajú min. 70% žien so svojich zamestnancov.

⁸⁴ <http://www.peniaze-clanky.sk/pozicky/nebankove-online-pozicky/>

⁸⁵ <http://www.szrb.sk/Default.aspx?CatID=32>

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) ⁸⁶ – poskytuje finančné zdroje podnikateľom s počtom zamestnancov do 50 s ročným obratom menším ako 10 miliónov euro. Pôžičky slúžia na nákup hnutel'ného a nehnuteľného majetku, rekonštrukciu priestorov a nákup zásob a materiálu.

⁸⁶ <http://www.nadsme.sk/sk/content/podnikatelia>

2 Cieľ práce, metodika práce a metodika skúmania

Hlavným cieľom teoretickej časti záverečnej diplomovej práce je teoretické vymedzenie životného cyklu podniku a možnosti jeho financovania.

Čiastkovými cieľmi chceme všeobecne opísať podnik ,jeho funkcie a ciele založenia. Ďalej by sme radi poukázali na jednotlivé etapy životného cyklu. Pri založení a vzniku je našim zámerom charakterizovať jednotlivé ciele podniku v rámci tejto etapy, ako sa dostať na trh a ako získať finančné zdroje. Vo fáze rastu sa zameriame na preskúmanie opatrení, ktoré smerujú k rozširovaniu podnikateľských aktivít. Rozlišujeme rast interný a externý ,a poukážeme na jednotlivé druhy kríz, ktoré môžu nastať pri zlyhaní niektorých segmentov spoločnosti. Po dynamickom raste sa podnik považuje za zrelý a vyspelý, pričom sa vykresľuje určitá pozícia spoločnosti na trhu. Táto fáza netrvá dlho, keďže dôsledkom nepriaznivého vývoja trhových vzťahov nastáva pokles hospodárskych výsledkov, ktoré sú predzvesťou krízy. Naším účelom je v tejto časti diferencovať rozdiely medzi faktormi, ktoré majú väčší či menší vplyv na vývoj firmy. Na základe tohto členenia sa cielene venujeme opisu krízy ako určitého stavu a možnostiam jej riešenia. V prípade, že sa krízu nepodarí odvrátiť, nasleduje zánik podniku. Naším cieľom je charakteristika konkrétnych riešení bankrotu ako sú konkurz a nútené vyrovnanie.

Pod ďalšími cieľmi rozumieme analýzu konkrétnych zdrojov financovania, ako sú interné a externé zdroje podniku a ich bližšie definovanie z teoretického hľadiska a ich spôsobu využitia a nákladom podniku, hlavne prevádzkovým. Pri interných zdrojoch sa snažíme bližšie analyzovať zisk, odpisy a rezervy. Ďalším zámerom práce je preskúmanie krátkodobých a dlhodobých úverov podniku a poskytnutých príspevkov dotovaných štátom.

Naopak pri externých zdrojoch je naším účelom podrobnejšie opísať jednotlivé typy úverov.

Hlavným cieľom praktickej časti je analýza a zhodnotenie zdrojov financovania vybraného podnikateľského subjektu v jednotlivých fázach jeho životného cyklu.

Účelom praktickej časti práce je poukázať na aplikáciu teoretických znalostí do praxe. Podrobnejšie sa zameriame na spoločnosť Kia Motors Slovakia s.r.o., ktorá pôsobí na Slovensku od roku 2004. Popis spoločnosti sa cieľovo zameriava na finančné prostriedky z externého aj interného hľadiska. Ďalej sa zaoberáme analýzou výsledkov hospodárenia, pri

ktorom sa podrobnejšie venujeme krátkodobým a dlhodobým úverom a ich úrokovými nákladmi.

Pri zostavovaní diplomovej práce využijeme viacero metód. V prvej fáze to je štúdium odbornej literatúry. V nasledujúcich etapách kombinujeme metódu komparácie dostupných dokumentov a informácií o životnom cykle podniku, porovnáme jednotlivé teórie a vyberieme niekoľko teórií, ktoré v krátkosti charakterizujeme a ďalšiu metódu rozdelenia rozpracujeme v ďalšej časti prvej kapitoly. V procese sumarizácie zozbieraných informácií a údajov využijeme metódu analýzy a metódu syntézy.

Pri písaní tejto práce máme na zreteli všetky vopred stanovené ciele, čomu prispôbujeme aj postup pri vypracovaní. Ako prvé zhromažďujeme potrebné informácie o danej problematike. Základným prameňom informácií nám slúži odborná literatúra, odborné články a internet. Jedným z najhodnotnejších zdrojov, ktoré nám pomôžu zaktualizovať všetky zhromaždené informácie, sú výročné správy spoločnosti Kia Motors Slovakia s.r.o.. Tie nám poskytujú informácie, ktoré pomôžu spresniť záverečnú diplomovú prácu, pretože potrebné špecifické informácie vzhľadom na charakter tejto práce nemôžeme získať v odborných publikáciách.

3 Kia Motors Slovakia s.r.o

3.1 História a profil spoločnosti

Kia Motors Corporation (ďalej len „KMC“), výrobca kvalitných automobilov pre dynamických ľudí s mladým duchom, bola založená v roku 1944 pod názvom „Kyungsoong Precision Industry“ a je najstaršou kórejskou automobilkou. Názov Kia je založený na čínskych znakoch: „ki“ zastupuje slovo stúpať nahor, „a“ slovo Ázia.⁸⁷ Od svojho založenia v roku 1944 prispela spoločnosť Kia Motors významne k vybudovaniu a rozvoju automobilového priemyslu v Kórei. Začala ako výrobca bicyklov a dnes patrí k piatim najväčším svetovým výrobcam áut. Kia Motors naďalej rozširuje svoju značku a buduje si povest' tvorcu kvalitných áut pre ľudí mladých srdcom.

V roku 1944 začala KIA s ručnou výrobou bicyklov, aby v roku 1951 odštartovala výrobu prvého masovo produkovaného kórejského bicykla. Po bicykloch sa v roku 1961 vrhla na výrobu motocyklov a v roku 1971 Kia začala vyrábať (štvorkolesový) nákladný automobil Titan, ktorý je taký rozšírený, že slovo „Titan“ sa v Kórei stalo synonymom nákladného automobilu. Od dva roky neskoršie (1973) začala vyrábať automobily. Prvý model z jej produkcie mal premiéru v roku 1974 a volal sa Brisa. Veľký úspech mal najmä pick-up tohto modelového radu. V roku 1976 sa stáva súčasťou automobilky Kia konkurent Asia Motors. V ďalších rokoch v Kórei je vyrobený prvý domáci vznietový motor spoločnosťou Kia a začali vyrábať v licencií Peugeot 604 a Fiat 132. Prvým športovým modelom bola Kia Pride - v licencií vyrábaná Mazda 121. V roku 1990 sa zmenila názov spoločnosti na Kia Motors Corporation a otvorenie najmodernejšieho automobilového závodu v Hwasungu. Neskôr spoločnosť Kia zakladá Kia Motors America a začína výrobu vozidla Sportage, jedného z prvých SUV. V roku 1995 bola založená ďalšia spoločnosť Kia Motors Europe GmbH. K spojeniu automobiliek Hyundai a Kia došlo v roku 1998, keď Kia hľadala strategického partnera pre ďalší rozvoj. Ako člen automobilovej skupiny Hyundai-Kia Automotive Group má za cieľ stať sa jednou z vedúcich automobilových značiek vo svete. Vznikla tak silná kórejská automobilová skupina, ktorá dnes pozostáva zo 41 firiem a zamestnáva po celom svete viac ako 120 000 ľudí. Za svoj prelomový model automobilka považuje SUV Kia Sorento z roku 2003, ktoré vraj celosvetovo zmenilo vnímanie značky. Za jeden zo svojich hlavných cieľov si koncern Hyundai - Kia Motors dáva zmenšenie počtu platforiem pri

⁸⁷ <http://www.kmss.sk/O-nas/Historia/>

súčasnom navýšení modelov. V Kórei má Kia Motors 4 fabriky, z ktorých je najväčšia Hwasung s ročnou produkciou 600 000 vozidiel. Automobilka je schopná na domácom trhu vyprodukovať celkovo 1,6 milióna automobilov. V 13 výrobných a montážnych závodoch v 8 krajinách sveta v súčasnosti automobilka produkuje takmer 2 100 000 vozidiel ročne, ktoré sú predávané prostredníctvom siete oficiálnych zastúpení v 172 krajinách sveta.⁸⁸

Dňa 18. marca 2004 sa v Bratislave slávnostným podpisom zmluvy medzi spoločnosťou KMC a Vládou Slovenskej republiky oficiálne schválila výstavba prvého európskeho automobilového závodu Kia na Slovensku. Spoločnosť Kia Motors Slovakia s.r.o. je dcérskou spoločnosťou vo výlučnom vlastníctve kórejskej KMC. Jej hlavnou činnosťou výroba motorových vozidiel vrátane ich motorov, výroba prívesov a návesov, výroba a predaj doplnkov motorových vozidiel v rozsahu voľnej živnosti. Spoločnosť KIA Motors Slovakia s.r.o. bola založená 13. februára 2004 a do obchodného registra bola zapísaná 26. februára 2004. Sídlo má v obci Teplička nad Váhom⁸⁹. Na začiatku roka 2012 došlo v Kia Motors Slovakia k výmene na pozícii prezidenta spoločnosti. Za prezidenta a výkonného riaditeľa výrobného závodu Kia Motors Slovakia v Tepličke nad Váhom bol vymenovaný Eek-Hee Lee.⁹⁰ Sériová výroba bola v závode Kia Motors Slovakia zahájená v decembri 2006. Aktuálne v trojzmennej prevádzke výrobná kapacita závodu Kia Motors Slovakia je 285 000 vozidiel, čo predstavuje takmer jednu tretinu produkcie KMC mimo Kórei⁹¹

3.2 Poslanie a politika

Spoločnosť Kia Motors Slovakia od svojho založenia začala rozvíjať svoje aktivity na území Slovenskej republiky a za sedem rokov sa stala jedným z najvýznamnejších výrobcov automobilov. Závod pri Žiline vyrába automobily najvyššej kvality pre stále sa rozširujúci európsky trh. V roku 2011 spustili sériovú výrobu motorov v novovybudovanej hale. Koncom roka 2011 fabrika prijala a vyškolila 900 nových zamestnancov a v januári 2012 spustila tretiu pracovnú zmenu. Spoločnosť aktuálne zamestnáva viac ako 3 900 ľudí.⁹² S odstupom času môžeme konštatovať, že spoločnosť je prínosom nielen pre žilinský región, ale aj pre celé Slovensko. Každoročne pripravujú podrobný plán aktivít spoločenskej

⁸⁸ http://www.kiashop.sk/o_nas.aspx

⁸⁹ Spoločnosť je zapísaná v obchodnom registri Okresného súdu Žilina, oddiel Sro, vložka č. 15074/L

⁹⁰ http://www.kia.sk/news/index.php?news&data_id=660

⁹¹ http://www.kia.sk/news/index.php?news&data_id=693

⁹² http://www.kia.sk/news/index.php?news&data_id=668

zodpovednosti, ktorý je v súlade s globálnymi princípmi KMC zameranými na podporu mobility a ochranu životného prostredia.

Spoločnosť Kia Motors Slovakia zvýši základné mzdy všetkým svojim zamestnancom od februára 2012 o 4,5 %. Základné mzdy zamestnancov sa budú zvyšovať ešte aj individuálne v priebehu celého roka v zmysle vnútorných predpisov. Zvýšenie miezd je výsledkom dohody medzi spoločnosťou a zástupcami zamestnancov. Kia poskytuje svojim zamestnancom prácu s najmodernejšími technológiami a bohatý sociálny program. Okrem základnej mzdy môžu pracujúci ako odmenu za svoju snahu a lojalitu navyše získať dochádzkový, dovolenkový a vianočný príspevok, ako aj iné odmeny. Závod bude i naďalej zabezpečovať pre svojich zamestnancov priamu autobusovú dopravu do práce v rámci celého žilinského regiónu. Medzi ďalšie zamestnanecké výhody patria zľavy na kúpu automobilov, ako aj príspevky na hypotéky pre vybraných zamestnancov.⁹³

⁹³ http://www.kia.sk/news/index.php?news&data_id=672

4 Výsledky práce a diskusia

4.1 Analýza financovania Kia Motors Slovakia s.r.o.

4.1.1 Založenie a vznik

Kia Motors Slovakia v marci 2004 uzavrela investičnú dohodu so slovenskou vládou.⁹⁴ O čosi neskôr, v apríli 2004, už slávnostne zahájili výstavbu závodu s cieľom spustenia sériovej výroby prvého európskeho modelu cee'd v decembri 2006. Kia Motors Slovakia mal a aj má významný a pozitívny dopad na regionálnu ako aj celoslovenskú ekonomiku. Výstavbu závodu zahájili 15. októbra 2004. O dva mesiace neskôr, 7. decembra 2004, postavili prvý stĺp závodu. Pri budovaní lisovne, karosárne, lakovne, montážnej haly a motorárne, ktorá je jedinou na Slovensku, sa kládol dôraz na životné prostredie. Nábor zamestnancov pre prvú zmenu sa skončil v apríli 2006 a Kia zamestnával viac ako 1 200 zamestnancov. V júni 2006 spustili skúšobnú výrobu, počas ktorej zamestnanci získavali všetky potrebné vedomosti a zručnosti na zdokonalenie sa v kvalite a produktivite. Od júna vytvorili ďalších 700 nových pracovných miest a do decembra 2006 v závode pri Žiline celkovo zamestnávali približne 2 000 ľudí⁹⁵. Kia Motors Slovakia zahájila sériovú výrobu modelu cee'd 7. decembra 2006. Výnimočná 7-ročná záruka, ktorú spoločnosť Kia predstavila pri svojom novom modeli Kia cee'd, bola ocenená renomovaným britským motoristickým časopisom *Autocar* cenou „Nápad roka“ ako najvýznamnejšia novinka v európskom automobilovom priemysle.⁹⁶

Spoločnosť k 31. decembru 2006 nemala vlastnícke právo k pozemkom, na ktorých sa uskutočňovala výstavba výrobných prevádzok, tak ako malo byť na základe podmienok vyplývajúcich z Investičnej dohody z 5. marca 2004 medzi Slovenskou republikou a spoločnosťou. Na základe podmienok vyplývajúcich z Investičnej dohody sa Slovenská republika zaviazala poskytnúť spoločnosti všetky pozemky, na ktorých budú postavené výrobné prevádzky. Napriek tomu, že Slovenská republika nespĺnila pôvodný termín odovzdania pozemkov spoločnosti, dúfal, že odklad odovzdania pozemkov Slovenskou republikou nebude mať negatívny dopad na výstavbu výrobných prevádzok.⁹⁷

⁹⁴ INVESTIČNÁ ZMLUVA týkajúca sa navrhovanej výstavby závodu na montáž automobilov v Žiline, SR

⁹⁵ http://www.kia.sk/news/index.php?news&data_id=148

⁹⁶ http://www.kia.sk/news/index.php?news&data_id=211

⁹⁷ Z Výročnej správy 2006, KIA Motors Slovakia, s.r.o

KMC ako jediný spoločník má 100%-ný podiel na základnom imaní. Kapitálový vklad bol vo výške 363 miliónov € a registrovaný kapitál vo výške 296,8 miliónov €. Spoločnosť sa zahrňuje do konsolidovanej účtovnej závierky spoločnosti KMC a táto je zahrňovaná do konsolidovanej účtovnej závierky koncernu Hyundai Motor Corporation. Spoločnosti bol poskytnutý konzorciom bánk investičný úverový rámec vo výške 350 miliónov €. Záruku na investičný úver poskytla materská spoločnosť KIA Motors Corporation a spoločnosťou Euler Hermes⁹⁸. K 31. decembru 2006 zostatok tohto úveru predstavoval 325,8 miliónov €. Spoločnosť čerpal 40,554 miliónov €, ktorá predstavuje krátkodobú časť úveru a je splatná v roku 2007. Náklady na pôžičky boli vo výške 1,9 miliónov €. Spoločnosť použila priemernú úrokovú sadzbu na kontokorentné úvery vo výške 2,975% a na dlhodobé úvery vo výške 3,16%.⁹⁹

Tabuľka 1.: Bankové úvery za roky 2005 a 2006 (v tis. €)

V tisícoch EUR	Priemer	Splatnosť	2006	2005
Dlhodobé bankové úvery	3,16%	2015	325 889	115 000
Dlhodobé bankové úvery			325 889	115 000
Krátkodobá časť dlhodobých bankových úverov	3,16%		40 554	-
Kontokorentné úvery	3,00%	2006	87 411	102 106
Krátkodobé bankové úvery			127 965	102 106
Úvery celkom			453 854	217 106

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Výročnej správy 2006, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Spoločnosť má nárok na štátne dotácie súvisiace s obstaraním nehnuteľností, strojov a zariadení, ak budú splnené určité podmienky. Podmienky sú stanovené v investičnej zmluve uzavretej medzi Spoločnosťou a Slovenskou republikou a v rozhodnutiach Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky. Poskytnuté dotácie znižujú obstarávaciu hodnotu nehnuteľností, strojov a zariadení a sú odpisované počas doby použiteľnosti nehnuteľností, strojov a zariadení, odo dňa ich zaradenia do užívania. Od štátu dostali dotáciu vo výške 9,5 miliónov €.

⁹⁸ Euler Hermes pomáha podnikateľským subjektom obchodujúcim kdekoľvek na svete zaistiť bezpečnosť a rast ich obchodu. <http://www.eulerhermes.com/>

⁹⁹ Vlastné spracovanie z Výročnej správy 2006, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Odložená daň alebo daň z príjmu je vypočítaná pomocou súvahovej metódy z dočasných rozdielov medzi účtovnou hodnotou majetku a záväzkov pre účely finančného výkazníctva a ich daňovou základňou. Odložená daň sa počíta podľa sadzby dane, o ktorej sa predpokladá, že sa bude uplatňovať na dočasné rozdiely v čase, kedy dôjde k vyrovnaniu ich vplyvu, podľa zákonov alebo návrhu zákonov, ktoré boli prijaté do dňa, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje.¹⁰⁰

Tabuľka 2.: Výsledok hospodárenia za roky 2004 až 2006

V tisícoch EUR	2006	2005	2004
Tržby	95 680	9 170	1 599
Náklady predaja	-111 141	-6 962	-3 329
Hrubý zisk	-15 461	2 208	-1 730
Administratívne a odbytové náklady, netto	-27 020	-11 737	-2 129
Zisk z prevádzkovej činnosti	-42 481	-9 529	-3 859
Úrokové náklady	0	0	0
Úrokové výnosy	0	0	0
Ostatné finančné výnosy, netto	31 595	4 731	-464
Finančné náklady, netto	31 595	4 731	-464
Zisk pred zdanením	-10 886	-4 798	-4 324
Daň z príjmov	1 536	781	740
Zisk za účtovné obdobie	-9 350	-4 017	-3 584

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Výročnej správy 2006, KIA Motors Slovakia, s.r.o

V roku 2004 predstavovali odložené daňové záväzky spoločnosti 740 000 €. V ďalšom roku sa tieto záväzky medziročne zvýšili o 5,6% na úroveň 781 000 €. O rok neskôr, v roku 2006 sa dlžná suma dane z príjmu zvýšila až o 96,8% oproti predchádzajúcemu roku na úroveň 1,54 milióna €.

¹⁰⁰ Z Výročnej správy 2006, KIA Motors Slovakia, s.r.o

4.1.2 Rast

Po roku 2006 sa základné imanie zvýšilo v rámci účtovníctva vo výške viac ako 51 miliónov €, ktoré bolo uvedené do Obchodného registra 17. januára 2007. V tom istom roku spoločnosť vyrobila 145 000 automobilov, z čoho až 99%, približne 144 000 kusov išlo na vývoz do zahraničia.

Zodpovedné správanie k životnému prostrediu je jednou z najdôležitejších poslání firmy už od začiatku existencie. V roku 2008 Kia Motors Slovakia výsledkom vyššej efektivity a kvality vyrobila už 201 507 automobilov, čo predstavuje medziročný nárast o 38 %.

V tomto roku spoločnosť vytvorila rezervy na záručné opravy. Záručná doba je obmedzená na 150,000 kilometrov. Vedenie spoločnosti je presvedčené, že záručná rezerva je adekvátne odhadnutá na základe informácií, ktoré boli dostupné k dátumu zostavenia účtovnej závierky za rok 2008.¹⁰¹

Od 1.januára 2009 vstúpila Slovenská republika do Eurozóny a slovenská koruna bola vyradená z obehu a nahradená novou platnou menou euro(€). Dôsledkom toho firma prekonvertovala od tohto dátumu svoje účtovníctvo na EUR. V ďalších rokoch sa účtovné závierky zostavujú v eurách. Údaje zo závierok sú prepočítané konverzným kurzom 30,1260 SKK/EUR.

V nasledujúcom roku spoločnosť vyrobila viac ako 229 500 vozidiel a 320 977 motorov, čo znamenalo medziročný nárast o 31,5 % . Výstavbou novej motorárne sa celková výrobná kapacita na výrobu motorov zvýšila na 450 000 kusov ročne.

Kia Motors Slovakia je jedným z najväčších zamestnávateľov v žilinskom regióne. Celková výška investície predstavuje viac ako 100 miliónov €. Spustenie výroby bolo naplánované na koniec roka 2011. Ešte v roku 2010 bolo vytvorených viac ako 100 nových pracovných pozícií v súvislosti s novou výrobnou halou. V rámci personálnej politiky bola v tomto období najväčšia snaha o zachovanie zamestnanosti na úrovni viac ako 3 000 ľudí. Zároveň zohráva významnú úlohu úsilie o zvýšenie efektívnosti a kvalifikácie zamestnancov na všetkých odborných, riadiacich aj výrobných pozíciách.

¹⁰¹ http://www.kia.sk/news/index.php?news&data_id=519

Registrované a upísané základné imanie spoločnosti je 433,323 miliónov € k 31. decembru 2007 bolo plne splatené. Na konci predchádzajúceho roka bolo splatené 363,033 miliónov €. Jediný akcionár spoločnosti má plné hlasovacie právo a právo na dividendy. Nerozdelený zisk spoločnosti minulých rokov sa každoročne zvyšuje.

Podnik má nárok na **dotáciu** zo štátneho rozpočtu, ktorú môže využiť na obstarávanie budov, vybavenia a zariadenia. Nárok na dotáciu je spojený so splnením podmienok, ktoré boli sformulované v investičnej zmluve medzi spoločnosťou a Slovenskou republikou.¹⁰² Prijaté dotácie sa účtujú ako zníženie hodnoty budov, vybavenia a zariadení a sú amortizované počas odhadovanej životnosti budov, vybavenia a zariadení, na ktoré boli dotácie obdržané odo dňa zariadenia do užívania.¹⁰³ O nároku na dotácie zo štátneho rozpočtu sa účtuje v súvahe, dotácie na hospodársku činnosť spoločnosti sa účtujú ako výnosy budúcich období a dotácie na obstaranie budov, vybavenia a zariadení sa uvádzajú ako zníženie hodnoty budov, vybavenia a zariadení, sú amortizované a účtujú sa ako zníženie odpisov počas doby použiteľnosti majetku, ktorého sa týkajú. Od roku 2007 až 2010 prijali dotácie na nákup budov, vybavenia a zariadení obstaranie dlhodobého majetku vo výške 76,3 miliónov € Za podobné obdobie prijali dotácie zo štátneho rozpočtu na tvorbu pracovných miest a školenia vo výške 25,16 miliónov €

Tabuľka 3.: Dotácie za roky 2007 až 2010¹⁰⁴

V tisícoch EUR	2010	2009	2008	2007	Spolu
Rozpustenie dotácie na obstaranie nehnuteľností, strojov a zariadení	-19 669	-11 105	-12 045	-8 327	-51 146
Dotácie na obstaranie nehnuteľností, strojov a zariadení	30 050	7 748	25 697	12 812	76 307
Dotácie zo štátneho rozpočtu na tvorbu pracovných miest a školenia	458	995	3 689	-	25 161

Zdroj: Vlastné spracovanie z Výročných správ 2007-2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Rozpustenie štátnej dotácie na obstaranie budov, vybavenia a zariadení je účtované v rámci nákladov predaja a v tomto období boli vo výške 51,15 miliónov €. Spoločnosť eviduje na konci roka 2010 kontrakty na obstaranie majetku vo výške 62,05 miliónov €. Je to doš

¹⁰² hsr.rokovania.sk/data/att/45515_subor.rtf

¹⁰³ z Výročných správ 2007-2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

¹⁰⁴ Vlastné spracovanie z Výročných správ 2007-2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

výrazné zvýšenie oproti predchádzajúcim rokom, keďže ich súčet nepresahuje sumu vo výške 10 miliónov €. Spoločnosť ešte stále nemá vlastnícke právo k pozemkom, na ktorých sú postavené budovy. Podľa investičnej zmluvy zo dňa 5. marca 2004 je predpokladaná hodnota pozemkov, ktorých sa týka prevod vlastníctva 16,6 miliónov €.

Neobežný majetok spoločnosti od začiatku roka 2007 (849 miliónov €) až ku koncu 2010 (1 837,3 miliónov €) sa zvýšila približne o 988 miliónov €. Nehnuteľnosti, stroje a zariadenia sú poistené pre prípad škody do výšky 1 137,83 miliónov €. ¹⁰⁵

Dlhodobé bankové úvery sú v plnej výške zaručené garanciou KMC, materskou spoločnosťou.

Tabuľka 4.: Bankové úvery za roky 2007 až 2010 (v tis. €)

V tisícoch EUR	Priemer	2010	2009	2008	2007
Dlhodobé bankové úvery	3,57%	261 617	152 168	244 781	285 335
Nerozpustené transakčné náklady		-2 172	-1 982	-3 655	-
Závazky z lízingu	7,40%	1 019	1 331	-	-
Dlhodobé bankové úvery		260 464	151 517	241 126	285 335
Krátkodobá časť dlhodobých bankových úverov	3,57%	40 554	92 614	40 554	40 554
Nerozpustené transakčné náklady		-1 106	-1 117	-770	-
Kontokorentné úvery	3,50%	17 787	70 143	137 554	170 391
Krátkodobé bankové úvery	4,45%	29 000	63 500	67 500	166 815
Závazky z lízingu	7,40%	347	439	-	-
Krátkodobé pôžičky na zmenky spriaznených osôb	3,90%	298 634	295 643	308 361	-
Krátkodobé bankové úvery		385 216	521 222	553 199	377 760
Úvery celkom		645 680	672 739	794 325	663 095

Zdroj: Vlastné spracovanie z Výročných správ 2007-2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Pri založení sme spomenuli, že spoločnosti bol poskytnutý konzorciom bánk investičný úverový rámec vo výške 350 miliónov €. Krátkodobá časť tohto úveru bola splatná v nasledujúcom roku a je účtovaná ako krátkodobý úver.

- K 31. decembru 2007 zostatok tohto úveru predstavoval 285,3 miliónov €. Krátkodobá časť tohto úveru bola 40,55 miliónov €.
- K 31. decembru 2008 zostatok tohto úveru predstavoval 244,8 miliónov €. Krátkodobá časť tohto úveru bola 92,61 miliónov €.

¹⁰⁵ Vlastné spracovanie z Výročných správ 2007-2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

- K 31. decembru 2009 zostatok tohto úveru predstavoval 152,17 miliónov €. Krátkodobá časť tohto úveru bola 40,55 miliónov €.
- K 31. decembru 2010 zostatok tohto úveru predstavoval 261,62 miliónov €. Krátkodobá časť tohto úveru bola 52,81 miliónov €.

Tabuľka 5.: Úrokové náklady za roky 2007 až 2011

V tisícoch EUR	2010	2009	2008	2007
Úrokové náklady, dlhodobé bankové úvery	-7 072	-9 168	-16 263	-14 288
Úrokové náklady, krátkodobé bankové úvery	-2 629	-3 054	-5 972	-8 703
Úrokové náklady, lízing	-102	-1 256	0	0
Úrokové náklady, kontokorentný úver	-368	-23	-4 150	-5 140
Úrokové náklady, na úver na financovanie zmeniek	-9 918	-11 439	-21 613	-2 442
Úrokové náklady celkom	-20 089	-24 940	-47 998	-30 572

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Výročných správ 2007-2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Nerozpustené transakčné náklady vznikli prostredníctvom kontraktov na dlhodobé bankové úvery, ktoré sú potom rozpustené počas celej doby trvania úveru. Všetky uvedené bankové úvery majú pohyblivú úrokovú sadzbu. Zabezpečené bankové úvery s účtovnou hodnotou 57,95 miliónov € sú úrčené fixnou úrokovou sadzbou.

Rezervy sa vykazujú vo výkaze finančnej pozície a pri určení hodnoty rezerv sa očakávané budúce peňažné toky odúročia na ich súčasnú hodnotu použitím diskontnej sadzby pred zdanením. Oceňovanie rezerv na záručné opravy sa uskutočňuje na základe pravdepodobnosti opráv alebo výmeny výrobkov v budúcnosti a najlepšieho odhadu nákladov, ktoré vzniknú v súvislosti s chybnými výrobkami.

Tabuľka 6.: Rezervy za roky 2007 až 2010

V tisícoch EUR	2010	2009	2008	2007
Záručné opravy	139 349	82 532	67 160	35 020
Rezervy celkom	140 687	83 392	67 939	35 743

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Výročných správ 2007-2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

V roku 2008 sa záručné opravy pohybovali vo výške 40,5 miliónov € a náklady refakturované dodávateľom vo výške 1,1 miliónov €. Od roku 2009 sú tieto náklady účtované priamo oproti rezervám vo výkaze finančnej tokov. Spoločnosť tvorí rezervu na záručné opravy, ktorej výška k 31. decembru 2010 predstavovala 139,35 miliónov €. Tým, že dodávatelia firme poskytujú záruku na svoje výrobky, pohľadávky zo záručných opráv týchto dodávateľov sú odpočítané z celkovej rezervy na záručné opravy. Výpočet záručnej rezervy podľa spoločnosti sa považuje za kritický, pretože zmeny vo výpočte by mohli výrazne ovplyvniť čistý zisk spoločnosti a vyžadujú si veľmi presný odhad budúcich nákladov na záručné opravy, ktoré sú charakteristické neistotou. Nepredvídateľné budúce náklady na záručné opravy vyplývajú okrem iného aj z faktov, že na modely áut vyrobené od roku 2006 je záručná doba dlhšia ako tá, ktorú skupina KIA poskytovala v minulosti. Z tohto dôvodu hodnota vytvorenej rezervy na záručné opravy je účtovaná v takej výške, aby hodnota rezervy na záručné opravy pokryla očakávané budúce náklady na záručné opravy.¹⁰⁶ Skutočné náklady v budúcnosti sa mnohokrát líšia od pôvodných odhadov, čo vedie k významným zmenám v tvorbe rezervy na záručné opravy. Výpočet rezervy závisí od zmeny v odhadovanej hodnote budúcich nákladov na záručné opravy a budúceho trendu záručných opráv. Zmeny odhadu tohto trendu o 10% by zvýšil, respektíve znížil celkovú rezervu na záručné opravy, ktorý sa v roku 2010 pohyboval vo výške 12,6 miliónov €.

Odpisy sa vykazujú vo výkaze komplexného výsledku hospodárenia na rovnomernom základe počas odhadovanej doby použiteľnosti jednotlivých položiek nehnuteľností, strojov a zariadení a nehmotného majetku. Odhadované doby použiteľnosti sú nasledovné:

- Budovy - 30 rokov,
- Stroje a zariadenia - 3-15 rokov,
- Formy - 5 rokov.
- Softvér - 4-6 rokov
- ostatný nehmotný majetok - 5 rokov

Majetok sa odpisuje odo dňa obstarania alebo odo dňa kedy je majetok dokončený a pripravený na používanie. Náklady sa vykazujú v čase, kedy vznikli. Metódy odpisovania a účtovné hodnoty sa prehodnocujú ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

¹⁰⁶ z Výročných správ 2007-2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Tabuľka 7.: Odpisy za roky 2007 až 2010

V tisícoch EUR	2010	2009	2008	2007
Odpisy nehnuteľností, strojov a zariadení a nehmotného majetku	118 167	77 911	74 428	67 082

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Výročných správ 2007-2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Na základe ukončenia výroby niektorých modelov KIA Slovakia v roku 2010 zaznamenala stratu vo výške 16,2 miliónov €. Prostredníctvom zníženia hodnoty majetku mali niektoré faktory negatívny vplyv na predpokladané budúce peňažné toky plynúce z tohto majetku. Strata sa vypočíta ako rozdiel medzi jeho účtovnou hodnotou a súčasnou hodnotou predpokladaných budúcich peňažných tokov diskontovaných pôvodnou efektívnou úrokovou sadzbou. Všetky straty zo zníženia hodnoty sa účtujú do výkazu komplexného výsledku hospodárenia.

Odložená daňová pohľadávka sa vykazuje len vtedy, ak je dosiahnuteľný budúci základ dane. Spoločnosť mala v roku 2010 nevykázané odložené daňové pohľadávky týkajúce sa daňových strát prevádzaných do ďalšieho obdobia a iné daňovo uznateľné dočasné rozdiely vo výške 9,4 miliónov €.

Tabuľka 8.: Odložené daňové pohľadávky za roky 2007 až 2010

V tisícoch EUR	2010	2009	2008	2007
Odložená daň	9 400	11 000	12 074	7 455

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Výročných správ 2007-2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Rok 2007 bol po vzniku spoločnosti prvým profitujúcim rokom. Čistý zisk spoločnosti sa v tomto roku posunul do kladných čísel, na úroveň 26,7 miliónov €. KIA Slovakia dosiahla tržby vo výške 1,73 miliárd €.

Tabuľka 9.: Výsledok hospodárenia za roky 2007 až 2010

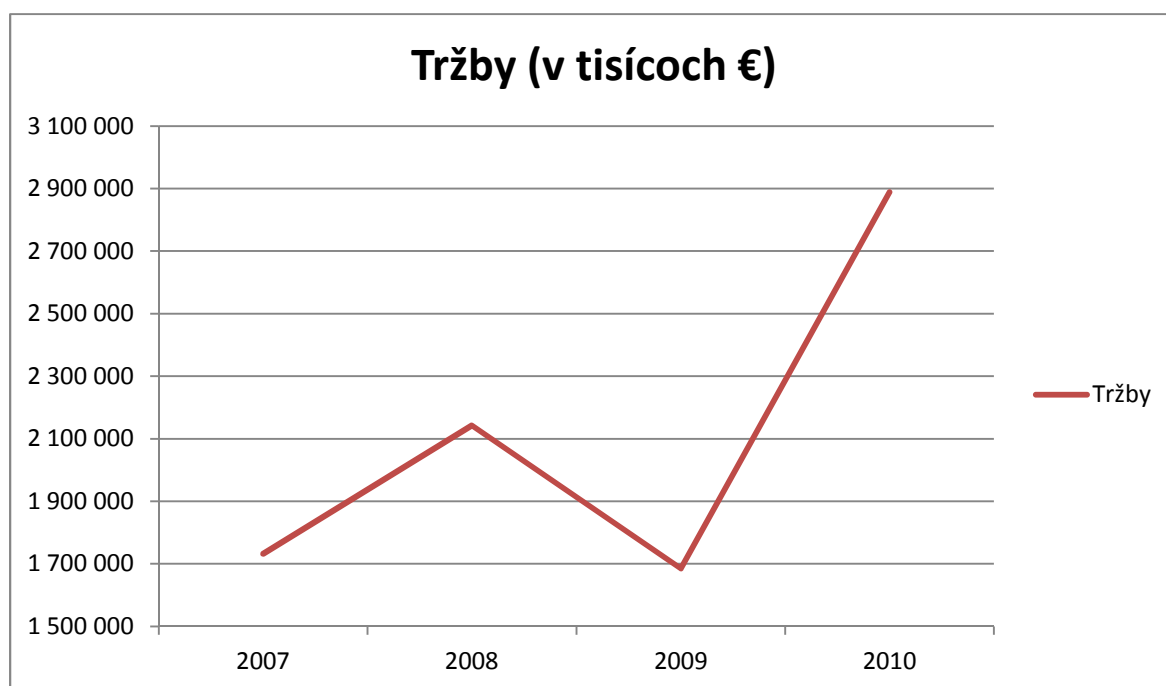
V tisícoch EUR	2010	2009	2008	2007
Tržby	2 888 748	1 684 599	2 142 898	1 732 011
Náklady predaja	-2 678 405	-1 547 712	-1 956 479	-1 527 915
Hrubý zisk	210 343	136 887	186 419	204 096
Administratívne a odbytové náklady, netto	-164 752	-92 647	-183 137	-109 047
Ostatné prevádzkové výnosy	10 728	-13 493	54 553	-52 106
Zisk z prevádzkovej činnosti	56 319	30 747	57 835	42 944
Úrokové náklady	-20 089	-24 940	-47 998	-30 572
Úrokové výnosy	14 651	15 806	21 788	15 460
Ostatné finančné výnosy, netto	666	-269	2 457	-8 664
Finančné náklady, netto	-4 772	-9 403	-23 753	-23 776
Zisk pred zdanením	51 547	21 344	34 082	19 168
Daň z príjmov	-8 627	4 591	-6 781	-7 556
Daňová úľava	-	-	-	-
Zisk za účtovné obdobie	42 920	25 935	27 301	26 724

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Výročných správ 2007-2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Tržby Kia Motors Slovakia medziročne stúpili v roku 2008 o 23,7 %. Tržby spoločnosti za tento rok dosiahli 2,14 miliárd eur, čo bolo následkom úspešného roku rastu, kedy sa vyrobilo viac ako 200 tisíc automobilov. Tržby z exportu tvorili až 97,8% z celkových tržieb spoločnosti.

Dopadom krízy sa v roku 2009 tržby firmy výrazne znížili, na úroveň 1,68 miliárd eur. Celkovo spoločnosť vyrobila vyše 150 000 automobilov, z ktorých väčšina bola určená na vývoz. Tento rok bol náročný pre celý automobilový priemysel, napriek tomu sa spoločnosti podarilo udržať si zamestnanosť, spustiť výrobu nového modelu a zvýšiť výrobu motorov. Vďaka úsporným opatreniam sa podarilo firme dosiahnuť zisk.

Graf č.4: Tržby za roky 2007-2010

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Výročných správ 2007-2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

V roku 2010 KIA Slovakia úspešne prekonala krízové obdobie, čo dokazujú aj tržby z tohto roku, ktoré prekročili hranicu 2,888 miliárd eur. Oproti predchádzajúcemu obdobiu je to nárast až o 71,5%. Výroba vozidiel narástla až o 52%, čo predstavuje 229 500 automobilov ročne.

Tržby spoločnosti sa v roku 2010 oproti roku 2007 zvýšili až o 66,8%, pričom si na grafe môžeme všimnúť, že počas roka 2009, kedy v celom rozsahu zasiahla kríza, boli tržby spoločnosti na nižšej úrovni ako na začiatku rastovej fázy podniku.

4.1.3 Stabilizácia

Pre rok 2011 si spoločnosť stanovila viacero cieľov v oblasti kvality. Jedným z najdôležitejších bolo dodržiavanie predpisov kvality v súlade s národnou a európskou legislatívou a normou ISO 9001¹⁰⁷. Taktiež bol v priebehu roka vykonaný recertifikačný audit. Cieľom spoločnosti bolo dosiahnuť obnovenie certifikátu, čím sa potvrdila funkčnosť a neustále zlepšovanie systému manažérstva kvality.

Kia vyrobila v roku 2011 viac ako 252 000 vozidiel a dosiahla tak 10 % nárast produkcie oproti predchádzajúcemu roku. Okrem toho vyrobila 359 000 kusov motorov, čo predstavovalo 12 % medziročný nárast. Vďaka tomu za rok 2011 dosiahla tržby vo výške 3 328 miliónov €, čo predstavuje nárast o 15 %. Závod vyvážal takmer 99 % vyrobených automobilov, pričom tržby z exportu tvorili 3,278 miliónov €. Čistý zisk po zdanení za rok 2011 sa pohyboval na úrovni 68,6 miliónov €. Spoločnosť prijala v minulom roku viac ako 900 nových zamestnancov a v januári 2012 spustila výrobu v trojzmennej prevádzke. Kia Motors Slovakia v tom čase zamestnáva približne 4000. Kia sa v roku 2011 patrila medzi najväčších investorov na Slovensku, keď investovala vyše 200 miliónov €. Vynaložené prostriedky smerovali do inštalácie zariadení na výrobu nových modelov ako aj do rozšírenia kapacity na výrobu motorov¹⁰⁸

Spoločnosť má nárok na **štátnu dotáciu** vo forme **daňovej úľavy** v celkovej výške 15,07 miliónov €, ktorú možno využiť ako zníženie sadzby dane z príjmov právnických osôb od roku 2011 až do roku 2015. Pre čerpanie daňovej úľavy musí spoločnosť spĺňať podmienky, ktoré sú súčasťou tejto úľavy. Podľa vedenia spoločnosti budú všetky podmienky splnené, a preto využilo časť daňovej úľavy vo výške 2,77 miliónov € v roku 2011.

Majetok vytvorený vlastnou činnosťou zahŕňa jedenásť automobilov v hodnote 123 tis. €. Nehnutelnosti, stroje a zariadenia sú poistené pre prípad škody do výšky 1 459,7 miliónov €. **Náklady na pôžičky** vynaložené na nehnuteľnosti, stroje a zariadenie boli vo výške 1,57 miliónov €. Úvery boli úročené priemernou úrokovou sadzbou vo výške 3,5%.

¹⁰⁷ ISO 90001 - Definuje súbor pravidiel, požiadaviek a postupov na manažment podniku s cieľom zabezpečiť kvalitu výsledného produktu. Manažérstvo kvality sa zaoberá nielen procesmi výroby, vývojom a produktom samotným, ale siahá i do riadenia podniku a snaží sa o vyhodnocovanie vedenia či úspešnosti strategických rozhodnutí. Zdroj: <http://www.isoauditor.sk/iso-9001>

¹⁰⁸ http://www.kia.sk/news/index.php?news&data_id=686

Tabuľka 10.: Bankové úvery za rok 2011 (v tis. €)

V tisícoch EUR	Priemer	2011
Dlhodobé bankové úvery	3,57%	206 409
Závazky z lízingu	7,40%	15 408
Dlhodobé bankové úvery		221 817
Krátkodobá časť dlhodobých bankových úverov	3,57%	52 810
Kontokorentné úvery	3,50%	56 375
Krátkodobé bankové úvery	4,45%	19 000
Závazky z lízingu	7,40%	3 865
Krátkodobé pôžičky na zmenky spriaznených osôb	3,90%	260 410
Krátkodobé bankové úvery		392 460
Úvery celkom		614 277

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Výročnej správy 2011, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Dlhodobé bankové úvery sú v plnej výške zaručené garanciou materskou spoločnosťou. Všetky uvedené bankové úvery majú pohyblivú úrokovú sadzbu okrem časti dlhodobého bankového úveru s účtovnou hodnotou 38,33 miliónov €, ktorá má fixnú úrokovú sadzbu.

Tabuľka 11.: Úrokové náklady za rok 2011

V tisícoch EUR	2011
Úrokové náklady, dlhodobé bankové úvery	-8 185
Úrokové náklady, krátkodobé bankové úvery	-638
Úrokové náklady, lízing	-246
Úrokové náklady, kontokorentný úver	-322
Úrokové náklady, na úver na financovanie zmeniek	-8 244
Úrokové náklady celkom	-17 635

Zdroj: Vlastné spracovanie z Výročnej správy 2011, KIA Motors Slovakia, s.r.o

31. decembru 2011 má spoločnosť nevyčerpané úverové tranže dlhodobých úverov vo výške 150 miliónov €, tak isto ako v prechádzajúcom roku, a ktoré sú k dispozícii do 30. júna 2012.

4.1.4 Analýza výsledku hospodárenia

Spoločnosť je povinná na základe slovenských právnych predpisov tvoriť rezervný fond vo výške a spôsobom určeným v spoločenskej zmluve, najmenej však vo výške 5 % základného imania. Tento fond sa dopĺňa ročne o sumu určenú v spoločenskej zmluve alebo v stanovách, najmenej však 5 % z čistého zisku, až do dosiahnutia výšky rezervného fondu určenej v spoločenskej zmluve alebo v stanovách, najmenej však do výšky 10 % základného imania.¹⁰⁹ Keďže tento fond ešte nedosiahol maximálnu hranicu, v budúcnosti bude potrebný ďalší prídelenie zo zisku v sume 35,9 miliónov €. Zákonný rezervný fond sa môže použiť iba na krytie strát spoločnosti. O rozdelení výsledku hospodárenia rozhoduje valné zhromaždenie a návrh štatutárneho orgánu valnému zhromaždeniu za účtovné obdobie v roku 2011 bolo v hodnote 68,63 miliónov €, z toho prídelenie do rezervného fondu v sume 3,43 miliónov € a prevod do nerozdeleného zisku minulých období 65,2 miliónov €. Štatutárny orgán každý rok navrhoval prídelenie do rezervného fondu v minimálnej výške (5%) z čistého zisku.¹¹⁰

Výsledky hospodárenia vo fáze založenia a vzniku spoločnosti boli negatívne, keďže náklady na výstavbu prevádzky boli vysoké. Na začiatku výrobné haly ešte nemohli fungovať na plné zaťaženie, keďže ani zamestnanci nemali dostatočnú kvalifikáciu na všetky výrobné procesy a nefungovali ani všetky výrobné linky. To si môžeme pozrieť v tabuľke pri výsledku z prevádzkovej činnosti, ktorá je v našej tabuľke č.12. V týchto rokoch mala spoločnosť možnosť na odloženie daňovej povinnosti. Zisk za účtovné obdobie bol negatívny, čo znamená, že spoločnosť bola v strate. V súlade s rozhodnutím jediného spoločníka spoločnosti, strata spoločnosti za účtovné obdobie 2006 v objeme 9,35 miliónov € zostala neuhradená. V ďalších rokoch spoločnosť začala rásť, čo môžeme vidieť aj na výsledkoch z hospodárskej činnosti aj na raste prevádzkových nákladov. Náklady predaja sú vynaložené na získavanie výnosov. Patria k nim položky ako bežné prevádzkové náklady, odpisy dlhodobého majetku, ostatné prevádzkové náklady. Rozdiel medzi prevádzkovými výnosmi a prevádzkovými nákladmi tvorí prevádzkový výsledok hospodárenia. V našom prípade ide o zisk z prevádzkovej činnosti, ktorý sa každoročne zvyšuje. Spoločnosť je financovaná v značnej miere z bankových úverov. Štruktúru bankových úverov od založenia podniku si môžeme pozrieť v *Prílohe 1.*

¹⁰⁹ Obchodný zákonník § 124

¹¹⁰ Z Výročných správ 2006- 2011, KIA Motors Slovakia, s.r.o

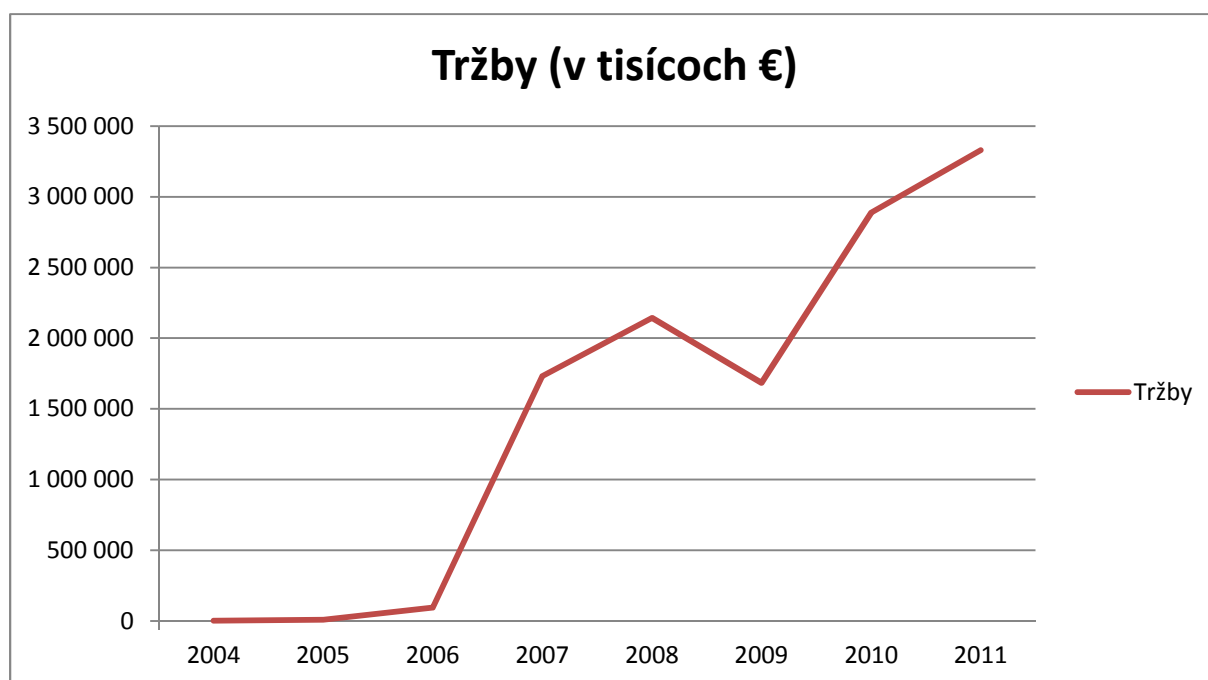
Tabuľka 12.: Výsledok hospodárenia za roky 2004 až 2011

V tis. EUR	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Tržby	3 328 383	2 888 748	1 684 599	2 142 898	1 732 011	95 680	9 170	1 599
Náklady predaja	-3 038 876	-2 678 405	-1 547 712	-1 956 479	-1 527 915	-111 141	-6 962	-3 329
Hrubý zisk	289 507	210 343	136 887	186 419	204 096	-15 461	2 208	-1 730
Administratívne a odbytové náklady, netto	-215 514	-164 752	-92 647	-183 137	-109 047	-27 020	-11 737	-2 129
Ostatné prevádzkové výnosy	12 931	10 728	-13 493	54 553	-52 106	0	0	0
Zisk z prevádzkovej činnosti	86 924	56 319	30 747	57 835	42 944	-42 481	-9 529	-3 859
Úrokové náklady	-17 635	-20 089	-24 940	-47 998	-30 572	0	0	0
Úrokové výnosy	11 627	14 651	15 806	21 788	15 460	0	0	0
Ostatné finančné výnosy, netto	276	666	-269	2 457	-8 664	31 595	4 731	-464
Finančné náklady, netto	-5 732	-4 772	-9 403	-23 753	-23 776	31 595	4 731	-464
Zisk pred zdanením	81 192	51 547	21 344	34 082	19 168	-10 886	-4 798	-4 324
Daň z príjmov	-15 332	-8 627	4 591	-6 781	-7 556	1 536	781	740
Daňová úľava	2 771	-	-	-	-	-	-	-
Zisk za účtovné obdobie	68 631	42 920	25 935	27 301	26 724	-9 350	-4 017	-3 584

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Výročných správ 2006- 2011, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Peňažné prostriedky spoločnosti pozostávajú z kontokorentných úverov, krátkodobých úverov a úverov na financovanie zmeniek a dostupnej hotovosti v porovnaní s finančnými záväzkami, ktoré sú splatné v nasledujúcom mesiaci. Spoločnosť riadi svoje plány podľa danej situácie a v súlade s plánmi a predpokladmi týkajúcimi sa budúcich peňažných tokov.

Graf č.5: Tržby za roky 2004-2011

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Výročných správ 2006- 2011, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Tabuľka č. 12. Nám podáva sumarizovaný prehľad o výsledku hospodárenia spoločnosti za časové obdobie od roku 2004 až po rok 2011. Graf č.5 nám poukazuje na tržby spoločnosti od samého vzniku spoločnosti až po rok 2011. Počas fázy založenia (roky 2004 až 2006) sa tržby nachádzali v nižších číslach, ale v podstate mali stúpajúcu tendenciu. V nasledujúcej etape životného cyklu podniku (roky 2007 až 2010) sa tržby spoločnosti výrazne zvýšili, počas rastových rokov sa výroba automobilov z roka na rok zvyšovala, z čoho sa takmer 98% exportovalo do zahraničia. V roku 2009 dôsledkom krízy sa tržby spoločnosti znížili, ale táto recesia v rámci podniku netrvala dlho, pretože v nasledujúcom roku sa výroba ešte zintenzívnila a dohnala predchádzajúce straty. Od tohto obdobia majú tržby podniku rastúci trend, aj počas etapy stabilizácie (2011) , čo sa prejavuje aj na ziskoch spoločnosti uvedených v tabuľke. Zisk sa od obdobia rastu spoločnosti medziročne zvýšil v priemere takmer o 157%. Vo fáze založenia podnik nedosahoval žiadne zisky, čo môžeme pripisovať začiatocným nákladom na vznik, obstaranie a výrobu. Tržby spoločnosti sa už od vzniku, okrem krízy, lineárne zvyšovali a medziročne vzrástli v priemere až o 92%.

Záver

So začatím podnikania sa spája rad dôležitých krokov, bez ktorých žiadny zaujímavý podnikateľský nápad nemôže byť nikdy realizovaný. Úplne zásadným pre každého začínajúceho podnikateľa je však vždy problém financovania rozjazdu firmy. Získať financie na začiatok podnikania nie je ľahké. Niektorí ľudia dokonca tvrdia, že je to priam nemožné. Na Slovensku existuje niekoľko možností ako získať financie pre štart podnikania. Niektoré možnosti sú určené pre tých, ktorí ešte nezačali podnikat' a stále sú zamestnaní, a iné typy možno využiť aj keď už podnikajú. Finančné zabezpečenie plánovaných podnikateľských aktivít je neoddeliteľnou súčasťou každého podnikateľského plánu. K financovaniu rozjazdu firmy je možné použiť celý rad rôznych druhov a foriem zdrojov prostriedkov. V zásade však tieto prostriedky môžeme rozlíšiť na zdroje vlastné a zdroje cudzie.

Väčšina firiem a podnikateľov má na začiatku svojej činnosti problém práve s výškou vlastných zdrojov. Tie spravidla všetky náklady na rozjazd podnikania nepokryjú, avšak vždy by mali tvoriť základ financovania. Na druhej strane ekonomické poučky hovoria, že práve rozjazd firmy je tou správnou dobou, kedy väčší podiel externých zdrojov nie je pre finančné zdravie firmy škodlivý a nevýhodný, ale naopak prospešný. Pri rozhodovaní o pomere medzi vlastnými a cudzími zdrojmi financovania však vždy treba postupovať obozretne a zohľadňovať výšku predpokladaných budúcich ziskov. V neskoršej fáze je potom vždy dobré upraviť tento pomer v prospech zdrojov vlastných. Externé zdroje financovania umožňujú každej firme či podnikateľom rozsiahlejší a dynamickejší rozvoj, čím prispievajú k tvorbe zisku, ktorý je potom používaný ako vnútorný zdroj financovania a pomáha tak rýchlejšie meniť pomer v prospech vlastných zdrojov. Výpočet externých zdrojov financovania je naozaj široký, pričom ďalšie moderné formy externého financovania ďalej vznikajú. Medzi zdroje vlastné patrí najmä základný kapitál, medzi zdroje cudzie potom bankové alebo obchodné úvery, lízing, rôzne druhy dotácií a rizikový kapitál.

Cieľom diplomovej práce bolo priblížiť problematiku financovania podniku v rôznych fázach jeho životného cyklu. Podrobnejšie sme sa zamerali na spoločnosť Kia Motors Slovakia s.r.o., ktorá pôsobí na Slovensku od roku 2004. Čiastkovým cieľom bolo analyzovať úvery, dotácie a interné zdroje financovania a analýza finančných zdrojov v rôznych fázach životného cyklu podniku. Z diplomovej práce vyplýva, že ciele stanovené z teoretického aj praktického hľadiska boli splnené v rámci možností.

Manažment spoločnosti KIA Motors Slovakia s.r.o. používa dôslednú úverovú politiku a neustále sleduje hrozby týkajúce sa úverového rizika. Na financovanie prevádzkových potrieb spoločnosť používa kontokorentné účty a krátkodobé úvery. Na druhej strane sa však investície snaží financovať prostredníctvom dlhodobých bankových úverov a vlastného imania. Vedenie spoločnosti pravidelne sleduje stav peňažných prostriedkov, ktoré má k dispozícii.

Záverečná práca je venovaná financovaniu jednotlivých etáp životného cyklu podniku. Z celej práce vyplýva konštatovanie, že ani jeden podnik nie je schopný financovať svoje podnikanie z vlastných zdrojov, ale je nútený chýbajúce prostriedky zháňať z externého prostredia. Môžeme to tiež vidieť aj na konkrétnej spoločnosti KIA Motors Slovakia s.r.o., z ktorej analýzy vyplýva, že celé podnikanie od začiatku je financované úvermi, z ktorých časť ani dodnes nie je splatená.

Závažným problémom dnešnej doby je nedostatočne rozvinutý finančný trh a v rámci neho aj kapitálový trh. Jedným z hlavných príčin tohto nedostatku je samozrejme pretrvávajúca globálna finančná kríza, ktorá sa postupne preliala do dlhovej krízy a týka sa skoro všetkých rozvíjajúcich sa a rozvojových krajín sveta. Jednotlivci k svojmu podnikaniu potrebujú začiatočnú investíciu, ku ktorej sa zväčša dostávajú na kapitálových trhoch. Chýbajúce finančné prostriedky na trhoch nútia podnikateľov úverovať celý podnik od vzniku spoločnosti až po jeho zánik z cudzích zdrojov. Nedisponujú dostatočnými vlastnými zdrojmi na financovanie všetkých fáz životného cyklu svojho podniku. Preto tu podľa môjho názoru môžeme hovoriť o dlhodobom probléme, ktorý nemožno odsúvať na vedľajšiu koľaj a čím skôr nájsť optimálne riešenie, ktoré by vyhovovalo všetkým.

Zdroje

Knižné zdroje

1. BELONGIA M.T. a GARFINKEL M.R.: The Business Cycle: Theories and Evidence, Kluwer Academic Publisher, Massachusetts 1992, ISBN 0-7923-9239-6
2. CHOVANCOVÁ, B. a kol.: Finančný trh- nástroje, transakcie, inštitúcie, Iura Edition, Bratislava 2006, ISBN 80-8078-089-7
3. DAFT R.L.: Organization Theory and Design, Cengage Learning, USA - Mason 2009, ISBN 978-0-324-59889-6
4. DEUTSCH, E.: Culture and modernity, University of Hawaii Press, USA 1991, ISBN 978-08-248-1370-3
5. ĎURIANOVÁ, I.: Daňová reforma v SR z hľadiska podnikateľskej sféry i občanov, E+M Ekonomie a Management, 2006, ročník: IX., č. 3., ISSN 1212-3609.
6. MAJDÚCHOVÁ, H. a NEUMANNOVÁ, A.: Podnik a podnikanie, SPRINT, Bratislava 2009, ISBN 978-80-89393-13-8
7. MAJKOVÁ, M.: Možnosti financovania malých a stredných podnikov v SR, Tribun 2008, ISBN 978-80-7399-590-4
8. MAJTÁN, Š. a kol.: Podnikové Hospodárstvo, SPRINT, Bratislava 2005, ISBN 80-89085-46-6
9. PÁLINKÓ, É. – SZABÓ, M.: Vállalati pénzügyek, Typotex, Budapest 2006 ISBN 963-9664-15-4
10. POLÁČEK, B. a ATTL, J.: Posudek znalce a podnik, C.H. Beck, Praha 2006 ISBN 80-7179-503-8
11. VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol.: Podnikání malé a střední firmy, Grada Publishing, Praha 2008, ISBN 978-80-247-2409-6
12. VLACHYNSKÝ, K.: Podnikové Financie, Iura Edition, Bratislava 2006, ISBN 80-8078-029-3
13. WÖHE, G. a KISLINGEROVÁ, E.: Úvod do podnikového hospodářství, C.H. Beck, Praha 2007 ISBN 978-80-7179-897-2
14. ZALAI, K. a kol.: Finančno-ekonomická analýza podniku, SPRINT dva, Bratislava 2010, ISBN 978-80-89393-15-2
15. ZARNOWITZ V.: Business Cycles: Theory, History, Indicators and Forecasting, The University of Chicago Press, Chicago 1996, ISBN 0-226-97891-5

16. ZUZÁK, R. a KÖNIGOVÁ, M.: Krízové řízení podniku, Grada publishing, Praha 2010, ISBN 978-80-247-3156-8

Legislatíva

1. 513/1991 Zb. - Obchodný zákonník
2. 431/2002 Z. z. Zákon o účtovníctve
3. 595/2003 Zákon Z. z. o dani z príjmov
4. 7/2005 Z. z. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii
5. Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, číslo: 23054/2002-92

Elektronické zdroje

1. <http://hsr.rokovania.sk>
2. <http://managementmania.com>
3. <http://www.akopodnikat.sk>
4. <http://www.bicbb.sk>
5. <http://www.dexia.sk/>
6. <http://www.euroekonom.sk>
7. <http://www.eximbanka.sk>
8. <http://www.fondfondov.sk>
9. <http://www.i-uver.eu>
10. <http://www.inc.com>
11. <http://www.ipodnikatel.cz>
12. <http://journals.issn.org>
13. <http://www.kia.sk>
14. <http://www.kia.com/international>
15. <http://www.kiamotors.com>
16. <http://www.kmss.sk>
17. <http://www.kreditnekarty.eu>
18. <http://www.nadsme.sk/sk/content/podnikatelia>
19. <http://www.peniaze-clanky.sk>
20. <http://www.podnikajte.sk>
21. <http://www.regionzilina.sk>
22. <http://www.szrb.sk/>

23. <http://www.uvery-pozicky-online.sk>

24. <http://www.zakonypreludi.sk>

25. <http://www.wisegeek.com>

Výročné správy

1. Výročná správa 2006, KIA Motors Slovakia, s.r.o

2. Výročná správa 2007, KIA Motors Slovakia, s.r.o

3. Výročná správa 2008, KIA Motors Slovakia, s.r.o

4. Výročná správa 2009, KIA Motors Slovakia, s.r.o

5. Výročná správa 2010, KIA Motors Slovakia, s.r.o

6. Výročná správa 2011, KIA Motors Slovakia, s.r.o

Zoznam grafov:

1. Krivka životného cyklu podniku
2. Rast podniku
3. Príčiny vzniku rastových kríz a ich riešenia
4. Tržby za roky 2007-2010
5. Tržby za roky 2004-2011

Zoznam tabuliek:

1. Bankové úvery za roky 2005 a 2006
2. Odložené daňové záväzky za roky 2004 až 2006
3. Dotácie za roky 2007 až 2010
4. Bankové úvery za roky 2007 až 2010
5. Úrokové náklady za roky 2007 až 2011
6. Rezervy za roky 2007 až 2010
7. Odpisy za roky 2007 až 2010
8. Odložené daňové pohľadávky za roky 2007 až 2010
9. Výsledok hospodárenia za roky 2007 až 2010
10. Bankové úvery za rok 2011
11. Úrokové náklady za rok 2011
12. Výsledok hospodárenia za roky 2004 až 2011

Zoznam príloh:

1. Príloha 1 – Bankové úvery

Príloha 1. - Bankové úvery

V tisícoch EUR	Priemer	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Dlhodobé bankové úvery	3,57%	206 409	261 617	152 168	244 781	285 335	325 889	115 000
Nerozpuštené transakčné náklady		-	-2 172	-1 982	-3 655	-	-	-
Závazky z lízingu	7,40%	15 408	1 019	1 331	-	-	-	-
Dlhodobé bankové úvery		221 817	260 464	151 517	241 126	285 335	325 889	115 000
Krátkodobá časť dlhodobých bankových úverov	3,57%	52 810	40 554	92 614	40 554	40 554	40 554	-
Nerozpuštené transakčné náklady		-	-1 106	-1 117	-770	-	-	-
Kontokorentné úvery	3,50%	56 375	17 787	70 143	137 554	170 391	87 411	102 106
Krátkodobé bankové úvery	4,45%	19 000	29 000	63 500	67 500	166 815	-	-
Závazky z lízingu	7,40%	3 865	347	439	-	-	-	-
Krátkodobé pôžičky na zmenky spriaznených osôb	3,90%	260 410	298 634	295 643	308 361	-	-	-
Krátkodobé bankové úvery		392 460	385 216	521 222	553 199	377 760	127 965	102 106
Úvery celkom		614 277	645 680	672 739	794 325	663 095	453 854	217 106

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Výročných správ 2006- 2011, KIA Motors Slovakia, s.r.o